Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 266 | Łódź, Czwartek, 20 listopada 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״ט מרחשון תרצ״א | № 266

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

צוויי פארשלאגען אין סיים

פערקלענערן די דעפוטאטען - פענסיעס און אפשאפען די אונבעריהרליכקייט

סיים-מארשאלעק — ד״ר שוויטאלסקי, סענאט-מארשאלעק — וואיעוואדע ראטשקעוויטש

אין קאליש איז נישט געוועהלט געווארען קיין יודישער דעפוטאט

2 פארשלאגען אין סיים

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים וועלען אריינגעטראגען ווערען 2 פארשלאגען: אייגער וועגען פערקלענערן די פענסיעס פון די דעפוטאטען און דער צווייטער וועגען אפשאפען די אונבעריהרליכקייט פון די דעפוטאטען.

איז סיים נאך די וואהלען

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דערווייל איז אין דער סיים-געביידע פוסט. די געוו. דעפוטאטען, וואס זענען איצט נישט געוועהלט געווארען קלייבען זיך שוין ארויסצוציהען פון סיים-האטעל. אין די סיים-פוסטקעס ווערען געבוירען פליאטקעס און קלאנגען, ווי מ׳וועהט פאר וועלען אין איצטיגען סיים זיין וועניגער ריכטונגען, ווי אין פריהערדיגען. די צאהל ריכטונגען אין איצטיגען סיים וועלען בעטרעפען 10.

די ערשטע זיצונג

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט די ערשטע זיצונג פון סיים פארקומען דעם 9. דעצעמבער. די זיצונג וועט געעפענט ווערען דורך איינעם פון די דריי עלטסטע מיטגלידער פון סיים, וועלכער וועט בעשטימט ווערען דורכ׳ן מלוכה-פרעזידענט. אלס די עלטסטע דעפוטאטען רופט מען אן באיקא, טראמפטשינסקי און אנדזשעי ליבאמירסקי.

דאן וועט געוועהלט ווערען דער סיים-מארשאלעק. ס׳איז כמעט ווי זיכער, אז דאס וועט זיין ד״ר קאזשימיעזש שוויטאלסקי.

אלס סענאט-מארשאלעק ווערט אנגעוויזען, דער ווילנער וואיעוואדע ראטשקעוויטש.

מאנטאג — זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די קרייז-וואהל-קאמיסיעס האבען בעכטען פערענדיגט די בעריכטען וועגען אויסגאנג פון די וואהלען און האבען אנגעהויבען ארויסצוגעבען די ניי-געוועהלטע דעפוטאטען זייער בעפולמעכטיגונגס - בריף.

לויט די דאזיגע בעריכטען זענען צו די ערשטע ידיעות געמאכט געווארען געוויסע קארעקטורען. ס׳ווייזט זיך ארויס, אז דער רעגירונגס-בלאק האט בעקומען נישט 248 דעפוטאטען, נאר 250 דעפוטאטען. דעם קומענדיגען מאנטאג וועט די מלוכה׳שע וואהל-קאמיסיע אדורכפיהרען די באַרעכענונג פון די מלוכה - ליסטעס.

אונטערהאנדלונגען צווישען „17" און „18"

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ס׳האלטען זיך עקשנות׳דיגע קלאנגען אז צווישען די פארשטעהער פון דער ליסטע 17 און 18 ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען די סענאט-וואהלען, הגם פון דער ציוניסטישער זייט ווערען די קלאנגען אפגעלייקענט, האלטען זיך אבער די קלאנגען ווייטער.

נומער 17 שטעלט ארויס סענאט-ליסטעס אין ווארשא, ווארשאווער וואיעוואודזטווע, ביאליסטאק, קיעלץ, וואהלין, פאלעסיע, נאוואגרודעק און ווילנא. אין לאדז טראגט די סענאט-ליסטע נומער 12.

נומער 14 — אין קראקא, לעמבערג, סטאניסלאווא און טארנאפאל.

נומער 18 — אין ווארשא, ווארשאווער וואיעוואודזטווע, לאדז, קיעלץ, לובלין, וואהלין און ווילנא.

ה׳ בנימין רוס איז נישט געוועהלט געווארען

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). איצט איז שוין ענטגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין קאליש, וואו אויפ׳ן ערשטען ארט פון דער ליסטע 17 האט פיגורירט ה׳ בנימין רוס, איז נישט געוועהלט געווארען קיין יודישער דעפוטאט. ביז היינט זענען אין דער קאלישער קרייז-וואהל-קאמיסיע פארגעקומען חלוקי-דעות וועגען דעם, וועמען ס׳געהער דער 7-טער מאנדאט. אויף דעם דאזיגען מאנדאט האבען געהאט פרעטענזיעס סיי די ענדעקעס, סיי די סאנאציע און סיי די ציוניסטען. די שטימען-צאהל, וואס מיר האבען אויפגעגעבען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר ריכטיגע און דער מאנדאט איז ענטגילטיג צוגעשפּסק׳ט געווארען די ענדעקעס.

בריסקער ארעסטאנטען

שוין איבערגעפיהרט אין ציווילע טורמעס

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א טייל פון די ארעסטירטע דעפוטאטען, וואס זיצען אין דער בריסקער פעסטונג זענען שוין אויף אויטאס איבערגעפיהרט געווארען אין די טורמעס, וואו ס׳דארפען פארקומען. זייערע פראצעסען. די איבריגע ארעסטירטע וועלען איבערגעפיהרט ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

ק א ט א וו י ץ, 19 (ספּ. טעל.) היינט האט זיך דא פערשפרייט א קלאנג, אז פון בריסק וועט מען ברענגען דעם ארעסטירטען דעפוטאט קארפאנטי. אויף די גאסען האבען זיך פערזאמעלט טויזענדער מענשען אפצעווארטען קארפאנטי. מיט גרויס מיה האט די פאליציי פונאנדערגעטריבען דעם עולם.

—=][:o:][=—

ארעסטירט 2 אוקראינישע גלחים

ל ע מ ב ע ר ג, 19 (טעלעפאניש) אין פּזשעמישלער קרייז איז ארעסטירט געווארען דער אוקראינישער גלח הולעוויטש. אין דאבראם איז אויך ארעסטירט געווארען דער אוקראינישער גלח דימיטרי באהאווסקי. ביידע ווערען בעשולדיגט אין אגיטירען פון דער אמבאנע געגען דער רעגירונג.

גרויסע שרפה אין ווארשא

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף ראדזימינסקא גאס 197 איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין דער בוי-פירמע „קארבאניט", וועלכע געהערט צו שמואל ריבאק. דער גאנצער לאגער מיט בוי-מאטעריאלען איז פערברענט געווארען. בעת דער שרפה איז אין קאנטאר פון דער פירמע געשלאפען דער אנגעשטעלטער יעקב לערמאן, ווען ער האט בעמערקט די שרפה און געוואלט ארויס פון צימער, האט זיך ארויסגעוויזען, אז אלע ארויסגאנג זענען שוין פערנומען דורך פלאמען. צום אומגליק איז דאס פענסטער אויך געווען פערקראטעוועט. ערשט די פייערלעשער האבען לערמאנען אפגעראטעוועט דאס לעבען. דאך איז לערמאן שווער אפגעבריהט געווארען.

א ווירבעל-ווינד אין אמעריקא

40 טויטע און 150 פערוואונדעטע

נ י ו - י א ר ק, 19 (טו) איבער דער שטאט בעטהאמי אין שטאט אקלאהאמא איז היינט אריבער אן אנגעהויערער הורריקאן, ביז איצט האט מען אפגעצעהלט 40 טויטע און 150 פערוואונדעטע. דער שאדען איז זעהר גרויס.

——=:o:=——

ס׳וועט שוין זיין רוהיג...

אזוי זאגען צו אונגארישע סטודענטען

ב ו ד א פ ע ש ט, 19 (י. ט. א. טעלעגראפיש) די אונגארישע סטודענטען און דער שעגעדינער אוניווערזיטעט האבען זיך געווענדעט מיט אן אפּעלירונג צו די יודישע סטודענטען, און וועלכען זיי גאראנטירען פאר דער ווייטערדיגער רוה, און זיי בעטען אז זיי זאלען קומען צו די לימודים.

בלוטיגע טעג אין שפאניען

מ א ד ר י ד, 19 (ספּ. טעל.) די לאגע אין גאנץ שפאניען האט זיך שטארק פערערגערט, די שטרייק-בעוועגונג נעמט ארום דאס גאנצע לאנד, אומעטום איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען, בעת וועלכע ס׳זענען געפאלען הערהרגעטע און פערוואונדעטע.

היטלער-לייט דערלאזען נישט

צו קיין פארשטעלונג פון „הבימה"

ה י ר צ ב ו ר ג, 19 (טו) אין הירצבורגער שטאט-טעאטער האט היינט געזאלט פארקומען א פארשטעלונג פון „הבימה", די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען ארויסגעלאזען א פלוג-בלאט, אין וועלכען זיי האבען גערופען נישט צו דערלאזען צו דער פארשטעלונג. פאר דער פארשטעלונג האט זיך פארן טעאטער פערזאמעלט א גרויסער עולם, וועלכער האט נישט דערלאזט צום אנהויב פון דער פארשטעלונג. ערשט ארום 8 א זייגער אוונט האט די פאליציי אפגערייניגט די גאס און די פארשטעלונג האט זיך אנגעהויבען.

גריפע-עפידעמיע

אין לאדז און ווארשא

ו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש) זייט דריי וואכען הערשט אין ווארשא די גריפע, איין פינפטעל פון דער ווארשעווער בעפעלקערונג איז קראנק אויף דער אזיגער קראנקהייט, צום גליק איז דער פערלויף פון דער קראנקהייט א מילדע.

אויך אין לאדז פערשפרייט זיך די גריפע אויף א שרעקליכען אופן, לויט דער סטאטיסטיק פון דער קראנקענקאסע ווערען יעדען טאג קראנק אויף דער גריפע אין לאדז 800 פערזאן. אויך אין לאדז איז די גריפע נישט קיין שווערע.

וואס אנ׳אונגארישער פרעמיער קען ענטפערען

אויף אנ׳אנפראגע פון א יוד. דעפוטאט

ב ו ד א פ ע ש ט, 19 (טו) דער אונגארישער פרעמיער-מיניסטער גראף בעטלער האט היינט גע־ענטפערט אויף דער אנפראגע פון יודישען דעפוטאט פאיל סאנדאר וועגען בעשלוס פון מיניסטער פאר לאנדעס-פערטיידיגונג געמבעס, אז יודען קענען נישט בעקומען דעם העלדען-ארדען. דער יודישער דעפוטאט האט אנגעוויזען, אז פיל יודישע סאלדאטען האבען העלדיש געקעמפט אין פ׳ פראנט.

דער פרעמיער האט געענטפערט, אז דעם העלדענארדען גיט מען נישט נאר פאר העלדישען קאמף נאר אויך פאר פרינציפען, אז זיי אונגארן זאלען נישט צוריקקעהרען דער קאמוניזם. די יודען האבען זיך אבער נאר ווי ס׳האט געראטען בעטייליגט אין דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג.

גרויסער פאליטישער פראצעס אין ווארשא

וועגען ארגאניזירען די בלוטיגע געשעהענישען דעם 14 סעפטעמבער

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין קרייז-געריכט האט זיך היינט אנגעהויבען דער סענסאציאנעלער פראצעס, וואס האט ארויסגערופען אנ׳אונגעהויערען אינטערעס אין די פאליטישע קרייזען. דער פראצעס קומט פאר געגען אנגעקלאגטע, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין ארגאניזירען די בלוטיגע געשעהענישען אויף די ווארשאווער גאסען, דעם 14. סעפטעמבער 1930.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען די געוועזענע פ.פ.ס.׳ישע דעפוטאטען כאזינסקי און דזשעגעלעווסקי, ווייטער סינאוויעצקי, רושקעוויטש, ראגוסקי, כראשטשינסקי, קושאק, שולמאן, בילינסקי און ד״ר בודזשינסקא-טיליצקא.

זיי אלע ווערען בעשולדיגט אין ארגאניזירען אין דעם דערמאהנטען טאג אנ׳אנפאל אויף דער פאליציי, צו דעם צוועק האט געזאלט פערטיילט ווערען געוועהר און אויסגעארבייט ווערען א גע-בויער פלאן פון אנפאל. די אנגעקלאגטע דראהט א שטראף ביז 4 יאהר טורמע. די אנגעקלאגטע, וועלכע זיצען אין תפיסה זענען געברענגט געווארען אין געריכט אין טורמע קעטשלעך. די איבריגע ענט-פערען פון דער פריי.

צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען 40 עדות פון דער בעשולדיגונג און 40 פון דער פערטיידיגונג, צווישען זיי די דעפוטאטען טוגוט, ראטאי און ארצישעווסקי. ביים אויסרופען די עדות האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ס׳פעהלען א גאנצע רייה, דער פראקוראר האט דעריבער פארגעלעגט, אז דער פראצעס זאל אפגעלייגט ווערען. די פער-טיידיגונג האט נישט אפאנירט און דער פראצעס איז אפגעלייגט געווארען. ס׳פערטיידיגען די בע-ריהמטסטע ווארשאווער אדוואקאטען: בערענסאן, שמיאראווסקי, שומאנסקי, דודזשינסקי, האניגוויל, דאמבראווסקי, גראלינסקי און זאצקי.

אין אפלייגען דעם פראצעס האבען די פערטיי-דיגער געפאדערט צו בעפרייען די ארעסטירטע אויף קויצע. דאס געריכט איז די פאדערונג נאכגע-קומען נאר בנוגע דעם אנגעקלאגטען שולמאן.

———

די ארץ-ישראל-רעגירונג פיהרט איין די בעשטימונגען פון „ווייס-בוך“

די אונטערהאנדלונגען צווישען דער אגענץ און דער ענגלישער רעגירונג זאלען איבערגעריסען ווערען

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) די אונטערהאַנדלונגען צווישען דער ענגלישער רעגירונג און דער יודישער אַגענץ זענען איבערגעריסען געוואָרען ביז מאָנטאָג.

פרייטאָג אָדער שבת דאַרף די ענגלישע רעגירונג געבען אַן ענטפער אויף דער הויפּט-פראַגע פון דער אַגענץ וועגען דעם ווייס-בוך.

אויב דער ענטפער וועט זיין נישט בעפרידיגענד וועלען די אונטערהאַנדלונגען אינגאַנצען איבערגעריסען ווערען, אויב יאָ א בעפרידיגענדער וועט ווייטער גערעדט ווערען וועגען פרטים.

דערווייל איז אָנגעקומען אַ ידיעה פון ירושלים, אַז די ארץ-ישראל-רעגירונג הויבט אָן איינצופיהרען די בעשטימונגען פון „ווייס-בוך“, ד״ר ווייצמאַן האָט אויף דער זיצונג אָנגעפרעגט וועגען דעם ענין. מיניסטער הענדערסאָן האָט געענטפערט, אַז ס׳וועלען געמאַכט די טעכנישע פאַרבערייטונגען, קיין שום קאָנקרעטעס וועט דערווייל נישט איינגעפיהרט ווערען.

פון דער רעגירונג, האָט לאָרד פּאַספילד געאַנטווערט מיט דימיסיע אויב דאָס „ווייס-בוך“ וועט צוריקגעצויגען ווערען.

זיצונג פון ועד הלאומי

וועגען דער ארץ-ישראל-דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

ירושלים, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) אויף היינט איז בעשטימט געוואָרען אַ פּלענאַרע זיצונג פון ועד הלאומי, געווידמעט דער ארץ-ישראל-דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט.

ענגלישע רעגירונגס-קרעדיטען

פאַר נעליטענע לאַנדווירטען אין א״י

ירושלים, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) דאָ ווערט דערציילט, אַז די רעגירונג וועט אַרויסגעבן קרעדיטען אין דער הויך פון 35 טויזענד פונט פאַר די יודישע און אַראַבישע לאַנדווירטע, וואָס האָבען געליטען פון דער תּרפּ״ט-אומרוהען.

לאָנדאָנער ציוניסטישע קרייזען

זענען נישט צופרידען מיט דער א״י-דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) אין די ציוניסטישע קרייזען איז מען נישט צופרידען פון דער א״י דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט.

צוויי ציוניסטישע ליעדערס דריקען אויס זייערע ספקות און די רעזולטאַטען פון די רעגירונגס-קאָנפערענצען מיט דער אַגענץ, כל זמן עס וועט נישט בעזייטיגט ווערען דאָס „ווייס-בוך“.

מין. זאַלעסקי

וועגען די טראַקטאַטען-רעוויזיעס

פּאַריז, 19 (טו) דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי האָט אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאַרשטעהער פון „פּטיט-פּאַריזיען“ זיך קאַטעגאָריש אַרויסגעזאָגט געגען וועלכע סאַיז רעוויזיאָניסטישע טענדענצען בנוגע די גרענעצן.

פּראָ-פּאַלעסטינא פערבאַנד אין אונגאַרן

בודאַפּעשט, (יט״א) אונטער [illegible] פון הויפּראַט פראַנץ סעקעלי, און דעם רב-הכולל ד״ר עמנואל לעוו איז דאָ פאָרגעקומען די גענעראַל-פערזאַמלונג פון אונגאַרישען פּראָ-פּאַלעסטינא-פערבאַנד אויף דער פערזאַמלונג איז געווען פערטרעטען די אונגאַרישע סעקציע פון דער יודישער אַגענץ, די קהלות פון דער הויפּט-שטאָט און פון דער פּראָווינץ און צאָהלרייכע יודישע אינסטיטוציעס. די עפענונגס-רעדע האָט געהאַלטען דער פערזיצער ד״ר איגנאַץ פייפער. אַ רעפעראַט וועגען דער טעטיגקייט פון דער יודישער אַגענץ האָט געהאַלטען י. פרידמאַן. אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון פערבאַנד האָט אָפּגעגעבען דער גענעראַל-סעקרעטאַר אינזש. ביסעליך. די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען „ווייס-בוך“. לסוף איז ווידער געוועהלט געוואָרען די ביז-איצטיגע פערבאַנדס-לייטונג.

סענסאַציאָנעלע אַרעסטען אין סאָוויעט-רוסלאַנד

בערלין, 19 (ספּ. טעל.) דער אָרגאַן פון דער רוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע אין בערלין „סאָציאַליסטיטשעסקי וויעסטניק“ גיט איבער אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה וועגען אַרעסט פון דעם מיטגליד פון סאָוויעטישען העכסטען קריגס-ראַט אַגרעיעוו און דעם הויפּט - אָנפיהרער פון דער סאָוויעטישער אַרמעע אויף ווייטען מזרח גענעראַל בליכער. די דאָזיגע אַרעסטען שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענטדעקונג פון אַ געהיימע אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז געווען געווענדעט געגען דער סאָוויעטישער רעגירונג, בראָש פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע איז געשטאַנען דער מיטגליד פון ראַט פון דעם פאָלקס-קאָמיסאַר טשיטשאַו, וועלכער איז שוין פריהער געווען אַרעסטירט, די צענטראַלע פון דער אָרגאַניזאַציע האָט זיך געפונען אין טשיטשאַוס וואוינונג און אין דער ביוראָ פון דעם פאָסט-קאָמיסאַר אַנטיפּאָוו.

די ענטדעקונג פון דער אָרגאַניזאַציע איז געקומען אַ דאַנק די אינפאָרמאַציעס, וועלכע האָט געגעבען ריקאָוו, וועלכער האָט זיך בעצייטענס צוריקגעצויגען פון דער דאָזיגער פערשווערונג.

—=▯▯▯=—

אונטערגעגאַנגען גרויסע פּאַסאַזשיר-שיף

אַלע פּאַסאַזשירען געראַטעוועט געוואָרען

ליסאַבאָן, 10 (ספּ. טעל.) דער ענגלישער דאַמפער „היילאַנד האָפּ“ האָט היינט נעבען דעם פּאָרטוגאַלישען ברעג אָנגעהויבען צו זינקען. אויף דער שיף האָבען זיך געפונען 231 עמיגראַנטען, 170 אַנדערע פּאַסאַזשירען און 149 מאַן פון דער שיף-בעדינונג, אַלע זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען דורך די רעטונגס-שיפלעך. אויף דער שיף געפינט זיך פאַר 60 מיליאָן זלאָטיס סחורות.

ניו-יאָרק, 19 (ספּ. טעל.) די שווערישע שיף „אווידיא“ סיגנאַליזירט פערצווייפעלטע הילפס-רופען, די שיף געפינט זיך 100 קילאָמעטער אויף מזרח פון באָסטאָן. „אווידיא“ איז אַ טראַנספּאָרט-שיף.

לאָנדאָן טרעטען קרעדיטען פאַר דער א״י-אַדמיניסטראַציע

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) די רעגירונג האָט אַריינגעטראָגען אין פּאַרלאַמענט אַ פאָרשלאָג צו בעשטעטיגען צוגאָב-קרעדיטען פאַר דער א״י-אַדמיניסטראַציע און עבר הירדן אין דער הויך פון 112 טויזענד פונט.

צוגאָב-קרעדיטען פאַר דער א״י-אַדמיניסטראַציע

וואָרענונג פון געוו. ענגלישען הויך-קאָמיסאַר אין עגיפּטען

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) דער געוועזענער הויך-קאָמיסאַר אין עגיפּטען, לאָרד לאָיד וואָרענט די רעגירונג, אַז זי זאָל נישט פיהרען אַ פּראָ-ציוניסטישע פּאָליטיק בנוגע א״י.

לאָרד לאָיד לייגט פאָר צו שאַפען אַן אַמעריקאַנישע קערפערשאַפט צו בעטראַכטען דעם מאַנדאַט, און אַז אין דער קערפערשאַפט זאָלען אָבער אַריינגעהן נאָר פּערזאָנען מיט אַ ריינער, אומבעפלעקטער רעפּוטאַציע.

לאָרד פּאַספילד דראָהט מיט... דימיסיע

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) די „יודישע פּאָסט“ דערוויסט זיך אַז אויף אַ זיצונג

וויפיל האָט מען אין פּוילען געזאַמעלט פאַר די א״י-פאָנדען

ירושלים, (יט״א) פון די ציפערן, וואָס זענען די טעג פערעפענטליכט געוואָרען דורך דעם הויפּט-ביוראָ פון קרן-קימת אין ירושלים, איז צו זעהען, אַז אין יאָהר תר״ץ האָבען די קק״ל-הכנסות בעטראָפען 271,511 פונט און זענען די העכסטע פאַר די לעצטע דריי יאָהר. שפּענדונגען זענען איינגעפלאָסען פון 62 לענדער. אין רוב לענדער זענען די הכנסות אין פערגלייך מיט די פריהערדיגע יאָהרען געשטיגען, אויפ׳ן ערשטען אָרט שטעהט אין דער הינזיכט פּוילען, וואו די הכנסות פון קק״ל זענען געשטיגען מיט רונד 8000 פונט. בלויז אין קאָנגרעס-פּוילען איז, נישט קוקענדיג אויף דעם קריזיס, געזאַמעלט געוואָרען אין משך פון דעם יאָהר איין מיליאָן זל. דערצו דאַרף מען נאָך צוגעבען, אַז אין דער זעלבער צייט זענען אין קאָנגרעס פּוילען געשטיגען אויך די קרן-היסוד-הכנסות.

—=▯▯▯=—

פּראָפ. כאַוועס-פאָנד פאַר ישיבות אין מזרח-אייראָפּא

בערלין, (יט״א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער צענטראַל-פערוואַלטונג פון „הילפס-פעראיין פון דייטשע יודען“. אויף דער זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען דער שטיפטונג פון פּראָפ. מרדכי וואָלדעמאַר כאַוועס. דעם בעריהמטען יודישען באַקטעריאָלאָג, וואָס איז מיט עטליכע וואָכען צוריק געשטאָרבען אין לאָנדאָן. דער פערשטאָרבענער האָט איבערגעלאָזען אַ פאָנד פון אַנדערטהאַלבען מיליאָן פראַנק, וואָס דאַרפען פערווענדעט ווערען אויף גרינדען ישיבות אין די מזרח-אייראָפּעאישע לענדער. דאָס פערטיילונגס-רעכט פון סובסידיעס אויף דעם צוועק האָט דער פערשטאָרבענער איבערגעגעבען דעם דייטשען הילפס-פעראיין. חוץ דער כאַוועס-שטיפטונג האָט די צענטראַל-פערוואַלטונג פון הילפס-פעראיין אַרומגערעדט אַ רייה אַנדערע פראַגען פון דעם טעטיגקייטס-געביט פון פעראיין.

אַנ׳אָרט

צושלאָפען

פאַר 2 אָנשטענדיגע יונגעלייט, איז אָבצוגעבען.

צו ערפאָהרען

פּיעטריקאָווער 33

אויפ׳ן 2. הויף, פּאַרטער.

... מיט טרויער טיילען מיר מיט וועגען טויט פון אונזער אָנגעשטעלטען און מיטגליד פון דער לוין-וועבער-סעקציע

ח׳ ישראל קאַנטאָר

אַלע ח״ח מיטגלידער ווערען גערופען אָנטייל צו נעהמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט דאָנערשטאָג, ד. 20 ה.ח. 12 אַ זייגער בייטאָג פון פּאָזנאַנסקיס שפּיטאָל, נ׳ טאָרגאָווע 1/3.

די הויפּט-פערוואַלטונג

און די לוין וועבער-סעקציע

ביים האַנדוו.-פעריין, וואָלטשאַנסקאַ 19

אַלע אונזערע

פערטרויאונגס-מענער

ביי די סיים-וואַהלען, אין עלטער פון 30 יאָהר און, וועלכע ווילען איבערנעהמען דעם אַמט פון פערטרויאונגס-מענער אין די וואַהל-אַבטיילונגען אין טאָג פון די וואַהלען צום סענאַט, ווערען געבעטען צו מעלדען זיך היינט אין אונזער הויפּט-וואַהל-ביוראָ, צעגעל-ניאַנאַ 4, פּערזענליך אָדער טעלעפאָניש 127-28.

12

וואַהל-קאָמיטעט

פון בלאָק צו פערטיידיגען די רעכטע פון יודישען פאָלק אין פּוילען.

מקרב ולב שמוס הננו מביעים את רגשי השתתפותנו בצערה הרב של משפחת קופר לרגלי האסון הגדול שקרה אותה בהלקח ממנה בלא עתו בנה יחידה

יצחק ז״ל

בעזרתם בעבודת בנין ארצנו ימצאו נחומים!

ועד ההסתדרות הציונית

הועד של „קרן-היסוד“

ועדת הקרן הקימת לישראל.

---

12 בלאָק צו פערטיידיגען די רעכטע פון יודישען פאָלק אין פּוילען 12

לאָדזער וואַהל-קאָמיטעט

היינט דאָנערשטאָג, ד. 21/11, 5.30 נ״מ קומט פאָר אין לאָקאַל פון „הזמיר“ אַל. קאָשציושקי 21

אַ גרויסע פרויען-וואַהל-פערזאַמלונג

געווידמעט די וואַהלען צום סענאַט.

עס וועלען רעפערירען: דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט, לאַווניק א. יאַעל, פר׳ דענט. מ. רעזניק, פר׳ דענט. ה. האַלפּערן און פר׳ ב. גוטערמאַן.

12 אַלע יודען שטימען צום סענאַט פאַר דער ליסטע 12

12 בלאָק צו פערטיידיגען די רעכטע פון יודישען פאָלק אין פּוילען 12

לאָדזער וואַהל-קאָמיטעט

יודען וועהלער! אונזער קאַנדידאַט צום סענאַט פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ איז

לאַווניק אַלעקסאַנדער יאַעל

ביי די לעצטע סענאַט-וואַהלען אין יאָהר 1928 האָט אונזער ליסטע בעקומען 73000 שטימען און די ליסטע פון דער „אגודה“ האָט דאַמאָלס ערהאַלטען נור 22500 שטימען.

יעדער יוד, וועלכער וועט איצט ביי די סענאַט-וואַהלען אָבגעבען זיין שטים אויף דער אגודה׳שער ליסטע דאַרף וויסען, אַז זיין שטים איז אַרויסגעוואָרפען. יעדער יוד, וועלכער שטימט פאַר דער ליסטע 12

12 העלפט מיט אַדורכצופיהרען אַ יודישען סענאַטאָר! 12

12 שטימט דעריבער אַלע פאַר דער ליסטע 12

די שטארקע רעגירונג

אוז דער שטארקער סיים

אין אַן׳אַרטיקעל „און איצט — דער סע־נאַט" שרייבט ד״ר י. ט ה אָ ן :

די שטארקע רעגירונג האָט בעקומען א שטאַר־קען סיים. די רעגירונג האָט איצט אַ מעהרהייט און קאָן צוטרעטען צו אַ גרויסער געזעצגעבערישער אַר־בייט, וועלכע זי האָט ביז איצט אָפּגעשלעפּט כלו־מרשט דערפאַר, ווייל זי האָט געהאַט אַקעגען זיך, אַ געשלאָסענע מאַסע פון געגנער, וועלכע האָבען זיך נישט אונטערגעוואָרפען איהר אָנפיהרונג. דאָס האָט איצט אויפגעהערט. די רעגירונגס־מעהרהייט האָט אַ גרויסען געוויכט צוליב צוויי טעמים. ער־שטענס, דערפאַר, ווייל זי איז שטאַרק אין צאָהל; זי בעזיצט נישט קיין אויסגעמאַטערטע העלפט פלוס איינעם, נאָר האָט בעדייטענד מעהר, ווי אַ העלפט צווייטענס, דערפאַר, ווייל די אָפּאָזיציע איז צו־קלאַפּט אין עטליכע גרופּען, וואָס בעקעמפען זיך געגענזייטיג, וואָס וועלען זיך פעראייניגען זעלטען און נישט אויף קיין לאַנגע צייט, דאַגעגען די רע־גירונגס־מעהרהייט איז ווי געשוואוירען אויף אונבע־דינגטע דיסציפּלין, האָבענדיג איבער זיך דעם מעכטיגען ווילען פון פיהרער, וועמען זי געהאָרכט. אַזאַ געשלאָסענע מעהרהייט קאָן אונגעהויער פיל דורכפיהרען, נישט מוראָ האָבענדיג פאַר קיין מני־עות פון קיין שום זייט.

דערפאַר וואָלט מען געקאָנט האָפען, אַז ס׳איז ענטגילטיג פאַריבער די צייט פון שאַרפען זידלען דעם סיים, און די רעגירונג וועט זיך איילען צו בע־וויזען דעם לאַנד און דער גאַנצער וועלט, וואָ־סער גרויסע שפע פון פרוכטבאַרע און שעפערישע געדאַנקען זי בעזיצט און עס וועט זיך פאַקטיש אָנהויבען די צייט פון פרייערדיגער שאַפונג. אויב דאָס וועט געשעהן, איז קלאָר אז די רייהען פון די אָנהענגער פון דער רעגירונג און פון די אַלע, וואָס ווילען מיטאַרבייטען דאָרט, וואו עס ווערט באמת געאַרבייט וועלען זיך בעדייטענד פערגרעסערען און פערברייטערען.

די יודישע רעפּרעזענטאַנץ איז אַן׳עלעמענט פון פּאָזיטיווער אַרבייט, נאַטירליך ביי דער הנחה, אַז עס וועט נישט געבראָכען ווערען די דעמאָקראַטישע אַרדענונג. ווער ווייס ? אפשר קאָן מען אין אַקט גופאָ פון דורכפיהרען די וואַהלען איינזעהן א ווי־לען און כוונה צו גאַראַנטירען די בירגערליכע פרייהייט.

און אויב ס׳איז אַזוי, דאַן וועט אפשר די אַזוי־גערופענע אויסבעסערונג פון דער קאָנסטיטוציע נישט זיין ענהליך צו די ווילדע פּראַיעקטען פון אַ קראַנקער פאַנטאַזיע, וואָס איז פאָרגעלעגט גע־וואָרען דעם פריהערדיגען סיים. גיכער וועט געהן וועגען אַזעלכע ענדערונגען, וואָס זאָלען אין די ראַהמען פון דעמאָקראַטיש־פּאַרלאַמענטאַרישען סיסטעם, זיכערען די סטאַבילקייט פון דער רעגי־רונג, גאַראַנטירט דורך געוויסע פּרעראָגאַטיוען פון פרעזידענט. מ׳דאַרף געדענקען, אַז אַזעלכע פרע־ראָגאַטיווען בעזיצט שוין דער פרעזידענט.

דערפאַר איז נישט אַזוי טראַגיש די סיטואַציע דערמיט, וואָס די רעגירונג האָט נישט בעקומען קיין קוואַליפיצירטע מעהרהייט פון צוויי דריטעל שטימען פערקעהרס, אין דעם ליגט אַ גאַראַנטיע, אַז די פאַנטאַזיע וועט נישט פערטראָגען די פּראָיעקט־גע־בער צו ווייט, ווייל זיי וועלען זיך מוזען רעכענען מיט אַ געוויסען טאָרמאָז מצד די, וואָס ווילען מיט־אַרבייטען, אָבער זיי איילען זיך נישט געהאָרכזאַם צו זיין די פּאַרלאַמענטאַרישע גרופּירונגען.

ביי די וואַהלען צום סענאַט וועלען מיר יודען אַרויסגעהן פון דיזעלבע הנחות, ווי ביי די וואַהלען צום סיים : מיר טיילען אויס דעם יודישען וועה־לער אַלס אָביעקט פון אַ זעלבסטשטענדיגער יו־דישער פּאָליטיק. מיר ווילען בשום אופן נישט, אַז דער יוד זאָל זיין אַ סחורה, מיט וועלכער מ׳שאַכערט אויף אַ געמיינעם אופן, אָדער — אין בעסטען פאַל אַ שאַך־פיגורל, וואָס ווערט דורך עמיצען פון דרויסען בעוואויגען אַמאָל אַהין און אַמאָל אַהער. די דאָזיגע פּרינציפּיעלע שטעלונג וועלען מיר אַזוי לאַנג איבערחזרען ביז אַלע וועלען דאָס ענדליך פערשטעהן און קודם כל ביז זי וועט אַזוי אַריינ־געהאַמערט ווערען אין יודישען בעוואוסטזיין, אַז אפילו אונזערע בעקאַנטע דראַבעס וועלען פער־שטעהן אז מ׳מוז רעספּעקטירען דעם דאָזיגען גרונד זעצליכען אימפּעראַטיוו פו ןיודישען עפענטליכען לעבען.

—=:O:=—

נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען געווי־נען פיל מאַנדאַטען

ביי די שטאָט - ראָט - וואַהלען אין דייטשע פּראָווינצען

בערלין, (יט״א) דעם לעצטען זונטאָג זע־נען אין די דייטשע פּראָווינצען באַדען און מעקלענ־בורג פאָרגעקומען וואַהלען צו די שטאָט־ראַטען. אין ביידע פּראָווינצען איז בעדייטענד געשטיגען די צאָהל נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע (היטלערישע) מאַנ־דאַטען. אין מאַנהיים האָבען די היטלעריסטען בע־קומען 14 מאַנדאַטען, אין היידעלבערג — 30 (פון דער אַלגעמיינע צאָהל 84), אין קאַרלסרוהע — 26, אין פאָרטהיים — 20 מאַנדאַטען, נישט פיל ערגער זענען די היטלעריסטען אַרויס פון די וואַהלען אין מעקלענבורג.

„די וואַלען האָבען נישט געבראַכט

קיין סטאַביליזירונג אין פּוילען"

אַזוי שאַצט אָפּ דעם אויסגאַנג פון די וואַהלען דאָס „בערלינער טאַגעבלאַט"

אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון וואַרשאָ „די פּיל־סודסקי־וואַהלען, קיין סטאַביליזירונג אין פּוילען", שרייבט „בערלינער טאַגעבלאַט":

„די פּילסודסקיקעס בעהויפּטען, אַז זיי זענען דעמאָקראַטען, אפשר ׳גלויבען זיי אַליין דערין. דעם דאָזיגען גלויבען קאָן מען זעהר איינפאַך ער־קלערען, ווען מ׳כאַראַקטעריזירט די ענטוויקלונג פון פּוילען אין דער הינזיכט אַז די פּילסודסקיקעס האָ־בען דורכגעמאַכט דעם וועג פון רעוואָלוציאָנערען סאָציאַליזם, פון וועלכען זיי שטאַמען, צום נאַ־ציאָנאַלען סאָציאַליזם.

„ווען מ׳נעהמט אין אַכט, די הויף־קליקע, וועל־כע רינגעלט איהם (פּילסודסקי׳ן) ארום, האָט מען געזעהען, אַז איהרע פּאָזיציעס זענען בעדראָהט, מעהר אָדער ווייניגער דורך דער פּאַרלאַמענטאַרי־שער קאָנטראָלע, איז קלאָר, אַז ס׳האָט געמוזט קו־מען דער געגעבענער רעזולטאַט פון קאַמף. און אַזוי ווי די אַרמעי און פּאָליציי זענען פּולקאָם גע־ווען איבערגעגעבען דער פערשטעלטער דיקטאַטור, האָט נישט געקאָנט עפּעס אַנדערש פּאַסירען, ווי דאָס, וואָס ס׳האָט פּאַסירט. 3

„די אויפלעזונג פון סיים און די נייע וואַהלען זענען נישט קיין לעזונג. דאָס איז גיכער אַ בעוויז אַז מ׳איז געקומען אין אַ זאַק־גאַס, פון וועלכער מ׳האָט נישט געפונען קיין אַנדערן אויסוועג, ווי נייע וואַהלען. ווען אויך געוויסע ווירטשאַפטליכע קרייזען האָבען אייפערדיג אונטערשטיצט דעם פּילסודסקיזם ווי דאָס בעווייזען אַ שטייגער די וואַהל־רעזולטאַטען אין לאָדז, ווייל זיי האָפען, אַז די שטאַרקע פויסט פון פּילסודסקין וועט פאַר זיי עפענען אַ וועג פאַר שטילע פערדינסטען, דאַן מוז מען נעהמען אין בעטראַכט, אַז אַ ווירטשאַפט וועלכע ערוואַרט איהר רעטונג בלויז פון אַ סאָלדאַטעסקאַ, איז אַן׳אויסגע־צייכנטע אילוסטראַציע צום פּראָגראַם פון דער „מאָראַלישער סאַנאַציע". עס בלייבט אָפּצוואַרטען, צי אויסלאַנד, וואָס האָט ביז איצט אָפּגעזאָגט פּוילען אין פינאַנציעלען צוטרוי דער פּוילישער רע־גירונג וועלכע האָט נישט געהאַט קיין צוטרוי פון פּאַרלאַמענט, וועט איצט האָבען צוטרוי צו אַ מי־ליטעריש־דיסציפּלינירטען פּאַרלאַמענט, זיכער איז אָבער, אַז די לאַגע אין פּוילען איז דורך די איצ־טיגע וואַהלען נישט סטאַביליזירט געוואָרען.

די ציימונג האַלט, אַז די איצטיגע וואַהלען מאַכען אַ סוף צו יעטוועדען סאָציאַלען פּאָרטשריט אין פּוילען, אַז ד יפּויערים, וועלכע בילדען 70 פּראָ־צענט פון דער בעפעלקערונג, וועלען ווייטער בליי־בען פּעראָרימט, אַז די מינדערהייטען־פּראָגע וועט נישט געלעזט ווערען, און אַז בכלל איז פּוילען דורך די וואַהלען פון איין זאַק־גאַס אַריינגעפאַלען אין אַן׳אַנדערע זאַק־גאַס.

די שענסטע שול אין אייראָפּא

די שול איז אויפגעבויט געוואָרען דורך דער וויענער געמיינדע

(קאָרעספּאָנדענץ פון וויען צום „נייעם פאָלקסבלאַט".

די געמיינדע וויען האָט נאָר וואָס פּערטיג גע־מאַכט די שענסטע און מאָדערנסטע שול, וועלכע עקזיסטירט אין אייראָפּע. בלויז אין צפון־אַמעריקע זענען איצט אויפגעבויט געוואָרען שולען, וואָס האָבען אַזעלכע איינריכטונגען ווי אָט די ווינער שול, וועלכע אייער קאָרעספּאָנדענט האָט געהאַט די מעגליכקייט איצט צו זעהען. אינאיינעם מיט אייער קאָרעספּאָנדענט האָט די שול אָנגעקוקט דער שול־רעפּערענט פון׳ם פעלקער־בונד אין גענף.

אויפגענומען זענען מיר געוואָרען פון׳ם פּרע־זידענט פון וויענער שול־ראַט דר. גלעקעל, איינער פון די בעקאַנטעסטע שול־פּעדאַגאָגען אין דער גאַנצער וועלט.

די נייע שול איז געבויט געוואָרען אין דער וויענער פאָרשטאָט קאַגראַן, וואו די געמיינדע האָט געבויט אַ נייעם ישוב, עס זענען אויפגעשטעלט געוואָרען 2200 קליינע הייזלעך מיט גערטענד־לעך, וואו עס וואוינען מעהר ווי צעהן טויזענד מענשען. אַזוי ווי ס׳זענען פאַרהאַן אַן׳ערך טויזענד קליינע קינדער, האָט מען פאַר זיי געבויט אַ נייע שול, לויט׳ן פּראָיעקט, וועלכען ס׳האָט אויסגע־אַרבייט די עהרען־פּאַכליים פון שול־וועזען. די שול האָט אינגאַנצען צוויי טויזענד קוואַדראַט־מעטער. אָבער אַרום דער שול זענען פאַרהאַן דריי טויזענד קוואַדראַט־מעטער גערטנער פון הויף, וואו די שול־קינדער שפּילען. 3

די דורכגענג זענען מעהר ווי פינף מעטער ברייט, בכדי די קינדער זאָלען קאָנען דאָרט בעת די הפסקות אַרומגעהן, ווען ס׳איז אַ רעגענדיגער טאָג. די קלאַסען־צימערען האָבען צוויי ווענד אינ גאַנצען פון גלאָז. זון און ליכט איז פאַרהאַן גענוג. די קאַטעדרע, אויף וועלכער דער לעהרער פלעגט זיצען, איז אָפּגעשאַפט. דער לעהרער זיצט צווי־שען די קינדער, און אַלע לערנען אינאיינעם, זי־צענדיג אויף בענקלעך און טישלעך, וועלכע מען קען גרעסער און קלענער מאַכען לויט דער גרויס פון קינד. די טישלעך קען מען אויך שטעלען אויף פער שידענע אופנים צום שרייבען און צום צייכענען. איז דאָס וועסטער שעהן ווערט דאַן געצייכענט אויף אַ גרויסער טראַסע, בכדי דאָס קינד זאָל בעקומען מאָטיוען פון דער נאַטור און נישט פון בילדלעך.

די קלענערע קלאַסען זענען אויסטאַפּעצירט מיט שוואַרצע טאַבליצעס, אַזוי אַז יעדער קינד קאָן אַרויפשרייבען ,אויב דער לעהרער פרעגט עפּעס און נישט ווי ביז איצט, אַז איין קינד זאָל שטעהן ביי דער טאַפעל און די אַנדערע זאָלען צו־קוקען. אויף אַזאַ אופן קען דער לעהרער תיכף זעהען, וועלכעס קינד ס׳איז פעהיג און וועלכעס נישט.

דאָס זעלבע איז ביים פיזיקאַלישען למוד, דער לעהרער פלעגט פריהער מאַכען א פיזיקאַלישען עקספּערימענט און די קינדער פלעגען צוקוקען און פלעגען האַלטען דעם לעהרער פאַר אַ צויבער־קינסטלער.

היינט האָט יעדער שילער דעם זעלבען פיזי־קאַלישען חפץ ווי דער לעהרער, האָט אַלע מכשי־רים ביי דער האַנד און מוז די גאַנצע זאַך פונקט אַזוי מאַכען ווי דער לעהרער. אויף אַזאַ אופן לערנט דער תלמיד די אַלע „צויבערקונצען" מיט אייגענע הענד צו מאַכען.

אויך די גימנאַסטיק איז היינט אַנדערש ווי אַמאָל. ס׳איז אַלץ לויט׳ן שוועדישען סיסטעם און שפּילט זיך צומייסט אָפּ אויפ׳ן ברוק. וועלכער איז געמאַכט געוואָרען פון קאָרק, אָבער אַזוי ווי די קינדער פערשמוצען זיך, איז ביים טורן־זאַל פאַר־האַן אַ וואַרים־באָד, וואו זיי דערפרישען זייערע קערפּערס.

פאַרהאַן אויף אַ פעלד־זאַל, וואו די קינדער ווערען פאָרגעפיהרט אַלע וויכטיגסטע עניגים וואָס זענען נויטיג צו זייער לימוד, ווי אויך אַ מאָדערנע קיך, וואו די שול־קינדער לערנען ווירטשאַפט. יעדעס קינד האָט אַ שטיקעל גאָרטען, וועלכען ס׳מוז אַליין בעאַרבייטען.

דאָס אויפבויען און איינריכטען די שול, האָט געקאָסט הונדערט זעכציג טויזענד דאָלאַר.

„אנשטאט דעמאָנסטרירען, לערנט אייך בעסער פון די יודישע סטודענטען"

כאַראַקטעריסטישער קאָמוניקאַט פון רעקטאָר פון שעגעדינער אוניווערסיטעט

בודאפעשט, (יט״א). דער רעקטאָר פון שע־געדינער אוניווערזיטעט דר. פראַנץ קאָוואַץ פער־עפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט : בעת דער לעק־ציע פון כעמיע דעם 12־טען ה.ח. האָט פּראָפ. דר. אַלבערט פעסטגעשטעלט, אַז די סטודיען־רע־זולטאַטען זענען נישט בעפרידיגענדע און אַז אין משך פון די ביז־איצטיגע סעמעסטער־לעקציעס האָט ער בעקומען פון די סטודענטען בלויז איין אינטעלי־גענטע תשובה, און דאָס גראָד פון אַ יודישען סטו־דענט. רעדענדיג וועגען דעם מיט די סטודענטען, האָט ער זיי אין זיין ענטוישונג ערקלערט: „אנשטאט צו דעמאָנסטרירען לערנט אייך בעסער אָפּ פון די יודישע סטודענטען, ווי מען דאַרף זיך לערנען". היות די קריסטליכע סטודענטען האָבען שלעכט פער שטאַנען די שטראָף־ווערטער פון פּראָפעסאָר, איז ער געווען געצוואונגען שפּעטער אויפצוקלערען אַז ער האָט נישט געהאַט בדעה גרינגצושעצען די קריסטליכע סטודענטען, ער האָט זיי בלויז געוואָלט אָנרעגען צו גרעסערען פלייס אין שטודיום, ווייל דער פּאַטריאָטיזם פון סטודענטען קען צום בעסטען אויסגעדריקט ווערען דווקא דורך געשטייגערטער אוניווערזיטעטס־אַרבייט.

די צאָהל יודישע סטודענטען אין דייטשלאַנד

בערלין, (יט״א) די „יודיש־ליבעראַלע צייטונג" ברענגט פאָלגענדע ציפערען וועגען דער צאָהל יודישע סטודענטען אין דייטשלאַנד : צווישען די 132.090 סטודענטען אין דייטשלאַנד איז זומער סעמעסטער 1930, זענען געווען 4,972 יודען, ד.ה. 3.7 פּראָצ. בעת אין בעצוג צו דער אַלגעמיינער בע פעלקערונג בעטרעפען יודען 0.9 פּראָצ. מען דאַרף אָבער נעהמען אין אַכט אַז צווישען די יודישע סטודענטען זענען פערהאַן 1,269 אויסלענדער. די יודישע סטודענטקעס בילדען נאָך אַ העכערען פּראָ צענט־זאַץ צווישען אַלע סטודענטקעס (5.7 פּראָ.) אויף די אוניווערסיטעטען האָבען זיך אין זומער־סעמעסטער געלערנט 3.370 דייטשע יודען און יו־דישע אויסלענדער, אויף די טעכנישע שולען 251 דייטשע יודען און 1006 יודישע אויסלענדער, אויף די האַנדעלס־הויכשולען — 63 דייטשע יודען און 39 יודישע אויסלענדער, צווישען די אוניווערזיטעטס שטעט פערנעהמט בערלין מיט 1401 יודישע סטו־דענטען (370 אויסלענדער) דעם ערשטען אָרט.

„נישט ארץ-ישראל נאָר ארץ ישמעאל"

פערענדיגט בעדייטענדע דרענאַזש-אַרבייטען ביים חיפה׳ער איינגוס

ירושלים, (יט״א) אין חיפה איז פאָרגעקו־מען די פייערליכע פערענדיגונג פון גרויסע דרע־נאַזש־אַרבייטען, וואָס האָבען געדויערט פון יולי 1929. בעת דער פייערונג האָט געהאַלטען אַ רעדע מ. מ. אוסישקין, וועלכער האָט צוו. אַנד. ערקלערט:

„מיר ווייסען אַז די ענגלישע רעגירונג געהט שוין אין די דרכים פון די טערקען, אַז זי איז פיינד ליך געשטימט לגבי אונז און שטרעבט צום אויפ־בוי פון ארץ ישמעאל, און נישט ארץ־ישראל, דאָך וועלען מיר זיגען, ווייל ארץ־ישראל בעדייט פאַר אונז, אונזער לעבען".

ה״ה בן־צבי און מאָהל האָבען ערקלערט אַז די פּראַקטישע אויפבוי־אַרבייט איז דער בעסטער מי־טעל צו בעקעמפען פּאָליטישע אָנגריפען, אין נאָ־מען פון דער הסתדרות האָט רוזלי ערקלערט, אַז דער ישוב וועט זיך אַן׳עצה געבען מיט יעדען פיינד גלייך ווי ער האָט בעזיגט די מאָסקיטען און מאַלאַריע. 3

ניו-יאָרקער יודען פּראָטעסטירען

געגען שטיצען אַ ספּאָרט-קלוב, וואָס וויל זיין „יודענריין"

ניו־יאָרק, (יט״א) דעם גובערנער פון שטאַט ניו־יאָרק האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון „נאַציאָנאַל קאָנסול", פון „דזשואיש טריבון" און איבערגעגעבען א פּראָטעסט געגען דעם, וואָס דער שטאַט ניו־יאָרק שטיצט די ווינטער־אָלימפּיאַדע פון אַ געוויסען ספּאָרט־קלוב, וועלכער נעהמט נישט אָן יודען אַלס מיטגלידער. איהר׳ם פּראָטעסט איז אַנ־געוויזען געוואָרען אַז דער שטאַט טאָר אין קיין פאַל נישט שטיצען אַן׳אינסטיטוציע וואָס בע־געהמענדיג אין אַכט, אַז דאָס איז געגען דער אַמע־רישקע די פרייהייט פון ראַסען און רעליגיעס. ריקאַנער קאָנסטיטוציע און אַז דער שטאַט האָט זיין הכנסה אויך פון יודישע שטייערען.

פערדינסטפולע געוו. יודישע מיליטער-לייט

ווערען בע׳עולה׳ט אין אונגאַרן

בודאַפּעשט, (יט״א) דער יודישער דעפו־טאַט פאַביאַן האָט זי אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פּאַרלאַמענטאַרישער קאָמיסיע פון אונגאַ־רישען פּאַרלאַמענט בעקלאָגט דאָס געוו. יודישע מיליטער־לייט, אַפילו די ,וועלכע האָבען גאָלדענע מעדאַלען און אויסצייכנונגען פאַר טאַפּפערקייט ווע־רען שטאַרק בע׳עוולה׳ט און מען נעהמט זיי זאָגאַר נישט אָן אין „פערבאַנד פון געוו. מיליטער־לייט־דעפּ. פאַביאַן האָט אויסגערעכענט אַ רייה פערדינסט פולע יודישע מיליטער־לייט; ווי גענעראַל זעלד, קאַפּיטאַן בליייער און דער שרייבער סטעלאַ, וועלכע, ליידען אויך, פון אַזאַ אונגערעכטער בעהאַנדלונג.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

אַזאַ מין ״נייער״ געשעפטער,
וואָס האָט צוזאַמען מיט׳ן שעף קיין גרויס מזל

(2) אין סעפטעמבער, אָקטאָבער, נאָוועמבער ה. י. האָבן זיך אין עטליכע לאָדזשער צייטונגען בעוויזן אַנאָנסען, מיט׳ן פאָרשלאַג פון פערשידענע ביוראָ־פּאָסטענס אין אַ געוויסער אונטערנעמונג. דער מחבר פון די דאָזיגע אַנאָנסען איז געווען אַ געוויסער סטאַניסלאַוו ראַיעוויטש, אַ נייער מענש אין לאָדזשער ברוק, וועלכער האָט זיך אָנגעגעבן אַלס אַ סוחר פון פּוזען. כּדי צו פּועלן אין לאָדז נישט קיין מענשן, וואָס זוכן בעשעפטיגונג, און אין די אַדמיניסטראַציעס פון די צייטונגען האָבן זיך אַ שאָט געטאָן אָפּערטען. פון די דאָזיגע אָפּערטען האָט ראַיעוויטש אָפּגעקליבן עטליכע פּאַסיגליעס, און פאַרבעטן די רעפלעקטאַנטן אויף די פּאָסטענס צו זיך אין ביוראָ אונטער דער פירמע „האַנדעלס־אָרגאַניזאַציע" אויף נאַוואָראָט 17. דעם 21 נאָוועמבער האָט ער אַנגאַזשירט: אַ געוויסע סטאַניסלאַווא כמיעלעווסקאַ, וועלכער ער האָט צוגעזאָגט דעם פּאָסטען פון דער ביוראָ־לייטערין און גענומען פון איהר 500 זל. קויציע, העלענאַ מאַנטאַי, אַלס קאַסירקע — 450 זל. קויציע, יוזעף לאַנגער, אַלס לייטער פון דער אַקוויזיציע־אָפּטיילונג — 800 זל. קויציע, און עמיליע האָרן, פון וועלכער ער האָט אויך גענומען 500 זל. קויציע. לויט ווי ראַיעוויטש האָט ערקלערט די אַנגאַזשירטע מענשען, האָט די טעטיגקייט פון זייער ביוראָ געזאָלט בעשטיין אין דעם, אַז ער רעכענט אַרויסצוגעבן אַ רעקלאַמע־קאַלענדאַר, און צו דעם צוועק מוז ער אָרגאַניזירן אַ גרעסערע צאָל אַקוויזיטאָרן צו זאַמלען אַנאָנסען. לוידער אָבער האָבן די דאָזיגע אַקוויזיטאָרן געהאַט אַן׳אומזיסטע טרחה, וואָרום קיינער האָט זיך נישט געכאַפּט אין לאָדז צו מהנה זיין זיי מיט אַנאָנסען און עפּיס אַ פאַרדרעכטיגן קאַלענדאַר. מילא, כּל זמן ראַיעוויטש האָט נאָך געהאַט די קויציעס, וואָס ער האָט בעקומען פון זיינע מיטאַרבייטער, האָט ער נאָך געצאָהלט שכירות, אָבער ווען ס׳האָט אָנגעהויבן צו זערען „בלוי" מיט׳ן געלד, און די ביוראָ האָט נישט געבראַכט קיין פּרוטה הכנסה, האָט ער אָנגעהויבן צו זוכן אַ שותף צו זיין גלענצענדער „געשעפט", און אויך דורך אַן׳אַנאָנס און די בלעטער בעקומען אַ לייכטגלויביגע שותפ׳טע אין דער פּערזאָן פון אַ יודיש מיידעל, עווא צימער, וועלכע האָט איהם אַריינגעטראָגן אויף איהר חלק טויזענד זלאָטעס מזומן... דאָס געלד האָט אָבער נישט אויפגעהערט צו צורינען זיך און ראַיעוויטש האָט די גאַנצע צייט געטוישט זיינע מיטאַרבייטער, אַרויסבעקומענדיג פון זיי קויציעס. אַלע זיי פלעגט ער בעשטימען גרויסע שכירות און פּראָצענטן. חוץ מזה האָט ער זיך בעוואָרענט ביי זיינע אָנגעשטעלטע, זיי זאָלן האַלטען בסוד, אַז זיי האָבן איהם געגעבן קויציע, און דאָס פרייליין צימער האָט ער בעזונדער געבעטען זי זאָל נישט דערצעהלען פאַר זיינע אָנגעשטעלטע, אַז זי איז אַ שותפ׳טע אין געשעפט. אַזוי איז עס אַדורך פינף וואָכען, ביז איינמאָל, ווען די אָנגעשטעלטע זענען געקומען צו דער אַרבייט, האָבן זיי צו זייער גרויס פערוואונדערונג, נישט געטראָפען זייער באַלעבאָס. זיי איז איינגעפאַלען, אַז זיי האָבן צו טאָן מיט אַ שווינדלער, און כּך הוה — עס האָט זיך טאַקע אַרויסגעוויזן, אַז ער איז אַנטרינען געלם געוואָרען. בעת דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז ראַיעוויטש איז צוזאַמען מיט זיין ווייב טאַקי כּשעתו געקומען פון פּוזען און געוואוינט אין אַ צימער אויף וואָלטשאַנסקאַ 260. דערנאָך האָט ער געדונגען צוויי צימערן אויף נאַוואָראָט 17 אויף „ביוראָ־צוועקע". און בסך הכּל האָט ראַיעוויטשעס ביוראָ אפילו נישט פערמאָגט קיין פּאַפּיר צום שרייבען...

דער סוף איז געווען, אַז די פּאָליצייאַמט האָט פונאַנדערגעשיקט שטעק־בריף, און דער געשיקטער שווינדלער איז דעם 31 יאַנואַר ד. י. געכאַפּט געוואָרן אין ווילנא, וואו ער האָט זיך אויך פערלייגט אַזאַ מין „ביוראָ".

נעכטען איז אין לאָדזער קרייזגעריכט פאָרגעקומען זיין פּראָצעס און ער איז פערמשפּט געוואָרן אויף צוויי יאָהר אויסבעסערונגסהויז, און אָפּגענומען אַלע רעכט.

שווינדלער ביי דער אַרבייט

(2) אין מערץ פון יאָהר 1928 איז צו דער פירמע קאַץ און גאָלדוואַסער, זאַכאָדניאַ 53, געקומען אַן׳אינפעקאַנטער אין דער בעגלייטונג פון עקספּעדיטאָר גאָלדמאַן. דער אינפעקאַנטער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס שפּאַצענקאָפּ, אַ מאַניפאַקטור־סוחר פון וואַרשא, פראַנציסקאַנער 30.

ש. האָט פערלאַנגט צו קויפן סחורה פאַר 2 טויזענד זל. נאָכדעם ווי ער האָט זיך אָנגעקליבן די סחורה, האָט ער געגעבן הונדערט זל. בזמן און וועקסלען אויף אַ סומע פון 1,900 זל.

גאָלדוואַסערן זענען די וועקסלען פאָרגעקומען פערדעכטיג, האָט ער געהייסן שפּאַצענקאָפּען קומען אין אָוונט.

ווען שפּאַצענקאָפּ איז אַוועק, האָט גאָלדוואַסער טעלעפאָניש אָנגעפרעגט ביי דער פירמע איצעקזאָהן וועגען די זעלבע וועקסלען, ווייל דער קאַצענקאָפּ האָט געזאָגט, אַז איציקזאָהן האָט אויך גענומען אַזעלכע וועקסלען, איציקזאָהן האָט געענטפערט, אַז ער האָט טאַקי אַזעלכע וועקסלען, נאָר ער האָט געשיקט קיין וואַרשא זיין פערטרעטער זיך נאָכצופרעגן וועגען דעם שפּאַצענקאָפּ.

גאָלדוואַסער האָט צוליב דעם נישט געגעבן שפּאַצענקאָפּ׳ן קיין סחורה און געהייסן קומען אויף צומאָרגענס, שפּאַצענקאָפּ איז אָבער מעהר נישט געקומען.

אינצווישענצייט, אַז די וועקסלען, וואָס קאַצענקאָפּ האָט איבערגעלאָזט, האָבן נישט קיין ווערט. האָט גאָלדוואַסער וועגען דעם געמאָלדן דעם אויספאָרשונגס־אַמט אין לאָדז, וועלכער האָט אײנגעשטעלט גענומען אַן׳אויספאָרשונג..

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז קאַצענקאָפּ, צוזאַמען מיט מרדכי דרעסנער, ברוך מאַכאַראָווסקי און הערצקע נאַטאַנאָוויטש געבען זיך זיך אָן אַלס וואַרשאַווער סוחרים, וועלכע האָבען סקלאַדן פון פירטיגע מלבושים און א וואַטע־פאַבריק און האָבן שוין בעשווינדעלט א רייע לאָדזער סוחרים געבענדיג פאַלשע וועקסלען.

אין רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג זענען די דערמאָנטע פּערזאָנען צוגעצויגען געוואָרן צו גערכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט און נעכטען זענען זיי געזעסן אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין היגען קרייזגעריכט.

די בעשולדיגטע האָבן זיך אָנערקענט אין זייער שולד.

נאָכדעם ווי עס זענען אויסגעהערט געוואָרן 26 עדות האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגן אַן־אורטייל לויט וועלכען דרעסנער, מאַכאַראָווסקי און שפּאַצענקאָפּ זענען פערמשפּט געוואָרן צו 1 יאָהר תפיסה יעדער און נאַטאַנאָוויטש — 4 חדשים.

נאָוועמבער
זון־אויפגאַנג 6.54
זון־אונטערגאַנג 3.46

דאָנערשטאַג
20
כט
מרחשון תרצ"א

בקשות וועגן פּאַטענט־הנחות

(ב) דער פינאַנץ־אַמט האָט אַרויסגעגעבן די אַמטען פאָרשר פ׳ען בנוגע אָננעמען בקשות וועגן הנחות ביים אויסקויפן פּאַטענטן אויפ׳ן יאָהר 1931. די דאָזיגע בקשות וועלן נאָר אָנגענומען ווערן ביז׳ן 15 דעצעמבער ה. י.

אומגליקספאַל ביי דער אַרבייט

(2) נעכטען ביטאָג האָט אין דער פאַבריק פון זלאַטיסלאַוו פּיאָטראָווסקי (פּיעטרקאָווער 7) פּאַסירט אַן׳אומגליק מיט׳ן אַרבייטער שופעלי, וועלכען די מאַשין האָט אָפּגעריסן די פינגער פון דער רעכטער האַנט.

אַזוי ווי דער דאָזיגער אַרבייטער איז נישט געווען פערזיכערט אין דער קראַנקען־קאַסע, האָט דער שטראָף־רעפעראַט פון דער קראַנקען־קאַסע אַרויפגעלעגט אַ שטראָף פון טויזענד זלאָטעס אויף דער אַנגערופענער פירמע.

באַנקראָטן אין אָקטאָבער

(מ) אין משך פון חודש אָקטאָבער זענען אין האַנדעלס־געריכט אַריינגעגעבן געוואָרן דריי בקשות וועגן פערלענגערן די צאָהלונגען פון וועלכע 2 זענען אָפּגעוואָרפן געוואָרן, אַ חוץ דעם זענען אַריינגעטראָגן געוואָרן אין זעלבען חודש 11 בקשות וועגן אָפּגעלאָשטשען. די דאָזיגע בקשות זענען ערפילט געוואָרן.

אַפּטייקען!
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

2) ז. פּאָטאָש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10), ז. באַרטמוז (פּאָמאָרסקאַ 10), ע. מילער (פּיעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), מ. גאָרטשינסקי (פּשעיאַזד 59), ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער גאַס 50).

ווידער אַן׳אויטאָבוס־קאַטאַסטראָפע
3 שווער־פערוואונדעטע און 2 לייכט

2) נעכטען פּאַרטאָג איז הינטער קאַליש געשעהן אַ שווערע קאַטאַסטראָפע מיט׳ן אויטאָבוס, וואָס געהט פון קאָלאָ קיין קאַליש. עס זענען מיט איהם געפאָהרען 30 פּאַסאַזשירען, און אין אַ געוויסען מאָמענט, ווען דער אויטאָבוס איז שוין געווען 3 קילאָמעטער נאָהנט פון קאַליש, איז דער רודער קאַליע געוואָרען, און דער אויטאָבוס האָט זיך איבערגעקעהרט. אין סך הכּל זענען דאָ דריי שווער־פערוואונדעטע קריסטען, ווי אויך דער קאָנדוקטאָר גושיבאָווסקי און דער געהילפס־שאָפער חיים מיכעלסאָן. פּאָליציי מאַכט אַן׳אויספאָרשונג.

באַנקראָטן און רעגולאַציעס
טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס־געריכט

די באַנקראָטירטע פירמע „אשר באַרנשטיין" אינהאַבער פון אָשפּינערייי אויף נאַפּיורקאָווסקאַ 46 האָט אין אָנהויב נאָוועמבער פאָרגעשלאָגן איהרע נישט־פּריווילעגירטע בעל־חובות צו רעגולירן איהר 15 פּראָצענט אין מונטען צאָהלבאַר אין משך פון אַ האַלב יאָהר. 22 בעלי־חובות, וואָס האָבן רעפּרעזענטירט אַ סומע פון 108,276 זל. זענען דערויף איינגעגאַנגען, און דאָס געריכט האָט אויף דער נעכטיגער זיצונג בעשטעטיגט דעם רעגולאַציע־אָפּמאַך.

* * *

דעמזעלבען טאָג איז בעשטעטיגט געוואָרן דער רעגולאַציע־אָפּמאַך צווישען דעם באַנקראָטירטען שייע ריפּאַק (גאַלאַנטעריע־געשעפט, נאַפּיורקאָווסקאַ 14) אויפן יסוד פון וועלכע אַלע 41 בעלי־חובות אויף אַ סומע פון 45,301 זל. דאַרפן בעקומען 12 פּראָצענט פון דער סומע אין דריי האַלב־יעהרליכע ראַטעס.

„ראַזוואָי"־רעדאַקטאָרין פאַר׳ן געריכט
פעראורטיילט אויף 3 חדשים איז 2 יאָהר אַרום

(2) נעכטען איז פאַרן לאָדזער קרייזגעריכט געשטאַנען די פעראַנטוואָרטליכע רעדאַקטאָרין פון „ראַזוואָי" יאַנינאַ גזשעגאַזשעווסקאַ, וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרן לויט׳ן אַרטיקעל 128, (פּאַראַגראַף פון אַ יאָהר ביז 8 יאָהר שווערע טורמע מיט׳ן אָפּנעהמען די בירגערליכע רעכט) פאַר׳ן אָפּדרוקן אין נומער פון 1 יולי ה. י. אַ בעריכט פון „צענטראַלעוו־צוזאַמענפאָהר" און סראָקאַ צוזאַמען מיט דער רעזאָלוציע, וואָס איז קאָנפיסקירט געוואָרן פאַר׳ן בעליידיגען דעם מלוכה־פּרעזידענט.

די אָנגעקלאָגטע האָט ערקלערט, אַז זי איז פאַר׳ן אָפּדרוקן עס נישט שולדיג, ווייל פונ׳ם 27 יוני ביז׳ן 4 יולי איז זי געווען וועגען משפּחה־אָנגעלעגענהייטן אין וואַרשא.

דער פּראָקוראָר האָט זיך געהאַלטען ביים אַרטיקעל 128 פון שטראָף־קאָדעקס, פאַרלאַנגענדיג אָבער צו בעשטראָפן די בעשולדיגטע ווי אַם־לייכטסטען, ווייל זי איז דאָך... אַ פרוי.

גזשעגאָזשעווסקאַ איז פערמשפּט געוואָרן אויף דריי חדשים טורמע מיט אָפּלייגן דאָס אויספירען דעם אורטייל אויף 2 יאָהר.

הערשאַפט פּיזשוק און אַן׳איינברעכער
מאַך נישט „האָפּ", וואָרום דו קאָנסט זיך אויסלינקען אַ פוס!

(2) נעכטען אין אָוונט, אַז דער ה׳ פּאַוועל פּיזשוק מיט זיין פרוי האָט זיך צוריקגעקעהרט פון דער שטאָט אין דער וואוינונג זיינער, אויף וואָלטשאַנסקאַ 48, האָבן זיי בעמערקט, אַז די טיר איז אָפען, און אַז אין וואוינונג און דער דירה איז עפּיס „ניע וופּאָזשאָנדקו". זיי זענען אַריין פּאַוואָליע אין צווייטען צימער, און דאָרט אָנגעטראָפען אויף אַ פערשוין, וואָס האַלט געלאָדענט זייערע זאַכען. פּיזשוק האָט אָנגעכאַפּט דעם פריינעל־בחור פאַר׳ן קאָלנער, אָבער יענער האָט תיכף אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער, און מכּבד געווען פּיזשוק׳ן מיט 8 שטעך אין קאָפּ. דערנאָך האָט ער שנעל אויסגעהאַקט אַ פענסטער און איז אַרונטערגעשפּרונגען פון ערשטען שטאָק. ער האָט זיך אָבער דערביי אויסגעלונקען אַ פוס, און נישט געקאָנט אַנטלויפען... דאָ האָט מען דעם אַמביציעזן גנב געפּאַקט, און אין דער פּאָליציי האָט זיך, נאָך אַ לאַנגער חקירה ודרישה אַרויסגעוויזן, אַז ער איז אַ גאָר געהויבענער גאַסט — ער הייסט פראַנטשישעק דרעשינסקי, און איז אַ געפעהרליכער גנב־איינברעכער.

וואָס פּאָליציי טוט אין אַזעלכע פעלען, ווייסט מען דאָך.

Dr. med. RACHELA LEWI
Żeromskiego 24, tel. 142-72
ספּעצ. קינדער־קראַנקהייטן.

היינט און פאָלגענדע טעג!
די שלאַנקע ווי „וועגוס", צולאָזען ווי „וועגערא". גייציג נאָך ליבע און פּראַכט ווי „מעסאַלינאַ" דאָס איז
די געפעהרליכע פרוי
גרויסע זיטען־דראַמע פון לעבען פון אַ שעהנער און ראַפינירטער אַפּעריסטקע.
אין די הויפּטראָלן:
NORMA SCHAERER i John Mac Brown.
אויסערן פּראָגראַם: קאָמישע קלעבני־קאָמעדיע מיט׳ן אויסשטעל פון דער בערימטער קינדער־באַנדע א.נ. „טייוולאַנישע רעסציע".
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת, זונטאָג און יום־טוב 12 אַ זייגער בייטאָג.
פּאָפּולערע פּרייזען.

פון נאַציאָנאַל־ווירטשאַפטליכען בלאָק

היינט, דאָנערשטאַג, קומען פאָר דריי גרויסע וואָהל־מיטינגען: 7 אין אָוונט אין זאַל אויף גלובנאַ 31; 8.45 אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטש 20 און 7 אָוונט אין זאַל איירעפּאַיסקי, זגערזשער 17. ס׳וועלן אַרויסטרעטן דעפּ. מינצבערג, דעפּ. הרב י. מ. לעווין, אינזש. זיידעמאַן, ח. ראָסנער. יצחק גלאַזער, פ. ליבערמאַן און אַנד.

אַרויספאָדערונגען פון א"י

עס זענען דערהאַלטען געוואָרן אַרויספאָדערונגען קיין ארץ־ישראל פאַר פר. בוים (שוואַרץ) חנה און פר. קלינגבייל יוטה.

די דערמאָהנטע דאַרפן זיך ווענדען אין ארץ־ישראל־אַמט, צעגעלניאַנאַ 4 וועגן דערלעדיגן די רייזע־פאָרמאַליטעטן.

ייד. שרייבער־פאַריין אין פּוילן
דירעקטאָריאַט
פון די פּאַרנאַס־טעאַטרן
בעזעלם. דיר. פאַר לאָדז: שמאָק־פעדער. ליטערער: א. בעזמאַן

לאָדז. יוד. קאַמער־טעאַטער
ביליער איז ווייסע זאַל
„מאַנטייפעל" זאַכאָדניאַ 43
„אררט"
קינסטל. לייטער:
משה בראָדערזאָן.

היינט, דאָנערשטאַג 1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 9.15 אין אָוונט
אויפן הימל אַ יריד
אין 2 טיילען, 14 בילדער.
נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאָס ליד פון די מאַמע ערד, 3) אויפ׳ן דאָרף, 4) שלום־בית, 5) גמאַ־שטענדריק 6) אויס׳ן „דעפּעטאַק", 7) אויפ׳ן וועג קיין בית־לחם, 8) נאָך האַלבע נאַכט, 9) „לאַזערדאַקעס", 10) ביים סאַמאָוואַר, 11) מאָנאָלאָג, 12) הערבסט־טאַנגאָ, 13) יודישע רעפּאַרטיק, 14) אויפ׳ן הימל אַ יריד.
אַנסאַמבל לויט׳ן א. ב. פּ ר וי ע ן: זיסעל־גירל, מ. דאָלסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים, מעשע פּעטערמאַן, אַלאַ שליפּקאָוויטש. מענער שמואליק גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטעל קאַן יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, י. שיפער.
טעקסטן: מ. בראָדערזאָן, ל. נאָדעלמאַן, שום גאַן, מוזיק: ה. רובין, א. ביינגעלמאַן און פאָלקס־מאָטיוון.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער, טענץ איינגעשטעלט דורך אירענע פּרושיצקאַ.
מוזיק־לייטער — ה. רובין, רעזש — דזשיגאַן, שומאַכער. בינע־אינספּעקטאָר — מ. קאַן, ליכט־עפעקטן — יערזי.

בילעטן צו בעקומען: אין קאַסע פון 11 — 2 בייטאָג און פון 5 אָוו. שבת און יום־טובים אַ גאַנצען טאָג.

18 — אלגעמיין יודישער נאציאנאל-ווירטשאפטליכער בלאק צום סענאט ליסטע — 18

היינט, דאנערשטאג, דעם 20. נאוועמבער ד. י. קומען פאר

3 גרויסע מאסען=וואהל=מיטינגען

אין פערשידענע ראַיאנען פון שטאדט:

7 אזייגער פינקטליך — אין זאל גלובנא 31 ◆ 8.45 אזייגער אוועגד — אין זאל פילהארמאניע, נאַרוטאוויטש 20 ◆ 7 אזייגער אוועגד — זאל „איידאפייסקי" זגערזשער 17

אויף וועלכע עס וועלען אַרויסטרעטען די ה"ה:

פרעזעס פון דער לאָדזשער יוד. קהלה **דעפ. ל. מינצבערג,** פּרעזידענט פון „אגודת ישראל" אין פוילען **הרב יצחק מאיר לעוויז,**

געוועזענער סענאטאר **רפאל שערעשעווסקי,** דירעקטאָר פון צענטראלען סוחרים=פערבאנד **אינזשעניער זיידעמאַן,**

פּאַרזיצענדער פון צענטר. האַנדווערקער - פערבאַנד **ה. ראסנער,** וו.פּאַרזיצענדער פון זעלבען פערבאַנד **ישראל גלאַצער,** מיטגליד פון צענטראַל פון קליינהענדלער-פערב. **פ. ליבערמאַן**

בעמערקונג: אין זאַל פילהאַרמאַניע איז די גאַלעריע רעזערווירט פאר פרויען.

בילעטען אויף די מיטינגען פון גלובנא נאס ווערען פערטיילט ביי ר' בונם פיעטריקאווסקי, פּאַרגאווא 39 און ביי ר' חיים זאלץ, גלובנא 32

בילעטען אויפ'ן מיטינג זגערזשער 17 ווערען פערטיילט ביי ר' שלמה בערגער, זגערזשער 50 און ביי מ. צודקעוויטש, זגערזשער 48

בילעטען אין פילהארמאניע איז צו בעקומען אין „אגודת ישראל". נארוטאוויטשא 11. — 18

קופאָן אויף אַ יורידישע עצה דאָנערשטאָג 20 נאָוו.

מיר זענען מודיע אונזערע חשוב'ע לעזער, אז פון היינט אן וועט

אַנ'ערשטקלאסיגער יוריסט

ערטיילען יורידישע עצות

פון 3 ביז 4 אזייגער נאָכמיטאָג

אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.

אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען אַ קופאָן פון „פאָלקסבלאַט" פון דעם זעלבען טאָג.

ארום די וואהלען צום סענאט

די ערשטע פאַרוואַהל=פערזאַמלונגען צום סענאַט

אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעפאַרשטעהענדע וואַהלען צום סענאַט, האָט דער וואַהל קאָמיטעט פון „בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען" אנגעהויבען אַנ'ענערגישע וואַהל-אַקציע לטובת דער ליסטע 12, וואָס איז די ליסטע פון דערמאָהנטען בלאָק אין דער גאַנצער לאָדזשער וואָיעוואָדזשאַפט. דער יודישער קאַנדידאַט פון דער ליסטע 12 איז לאַוניק א. יאָעל.

נעכטען אָוועגד האָט דער בלאָק איינגעאָרדענט 4 גרויסע וואַהל-מיטינגען: אין „התאחדות", „בני ציון", „סיני" און אין פּרוכט- און געמיזע-הענדלער-פעראיין, דאָס זענען בכלל די ערשטע פאַרוואַהל-פערזאַמלונגען אין אונזער שטאָט. צו די מיטינגען איז געקומען זעהר אַ גרויסער עולם. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען: דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט, לאַוניק א. יאָעל, אינזש. י. זשעלינסקי, משה לימאַן, א. אסט, י. עהרליך, צבי רינגאַרט, שטראָוסבערג א. אַ. די רעדנער האָבען אָנגעוויזען אויף די בעדייטונג פון די וואַהלען צום סענאַט.

היינטיגע פ"ויעו=פערזאַמלונג אין „הזמיר"

היינט, דאַנערשטאָג 5.30 נאָכמיטאָג אָרגאַניזירט דער פּרויען וואַהל-קאָמיטעט פון „בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען" אַ גרויסען פרויען-וואַהל-מיטינג אין זאַל פון „הזמיר" (זאַל קאַשטשושקי 21) געווידמעט די וואַהלען צום סענאַט. עס וועלען רעפערירען: דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט, לאַוניק א. יאָעל, ד"ר ז. עלענבערג, פר' דענט. מ. רעזניק, פר' דענט. ה. האַלפּערן, פר' גוטערמאַן א. אַנד.

פערטרויאונגס=מענער פון דער ליסטע 12.

דער וואַהל-קאָמיטעט פון „בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען" האָט אויפגעפאָדערט אַלע זיינע פערטרויאונגס-מענער ביי די וואַהלען צום סענאַט, וועלכע זענען עלטער איבער 30 יאָהר און בכלל די פּערזאָנען, וואָס ווילען איצט איבערנעהמען די אַרבייט פון פערטרויאונגס-מענער אין די וואַהל אָבוואָדען, צו מעלדען זיך אין הויפּט וואַהל-ביוראָ, צעגעלניאַנא 4.

ווידער אַנ'אַנפאַל אויף דער רעד. „לאָדזער פאָלקסצייטונג"

2) נעכטען 2 אַ זייגער ביינאַכט זענען אין דעם הויף אויף פּיעטר.קאָווער 109, וואו עס געפינט זיך די רעדאַקציע פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער „לאָדזער פאָלקסצייטונג", אַריין עטליכע פּערזאָן, אונטער דער אויסרייד, אַז זיי האָבען עפּיס צו ערלעדיגען אין דער רעדאַקציע. וכך הוה: זיי האָבען טאַקי געהאַט צו ערלעדיגען, אָבער די „ערלעדיגונג" איז בעשטאַנען דערין, וואָס זיי האָבען אויסגעהאַקט אַלע שויבען אין דער רעדאַקציע, און אויך אָנגעמאַכט אַ שטיקעל חורבן אינעווייניג...

אַז זיי האָבען זיך אַוועק-אַרום „ערלעדיגט", האָבען זיי געוואָלט אַרויס אין גאַס, אָבער דער סטרוזש האָט זיי פערהאַלטען ביז פּאָליציי איז אָנגעקומען און אַרעסטירט די דריי אָנפאַלער: בראָניסלאַוו פּאַוולאָווסקי (לאַגנובעק), פעליקס נאָוויצקי (פראַנטישקאַנער 50) און סטאַניסלאַוו אוזנאַנסקי (6 שיערפּיען 6). איצט וועט זיי ערלעדיגען דער אויספאָרשונגס-ריכטער.

מיסברויכען אין קאמיטעט פון „נאַציאָנאַלען פלאַט" אין ראַדאָגאָשטש

(א) מיט עטליכע חדשים צוריק האָט דער קאָמיטעט פון „נאַציאָנאַלען פלאָט" אין ראַדאָגאָשטש בעקומען אַנ'ערלויבניש צו פערקויפען לאָטעריי-צעטלען לטובת דעם נאַציאָנאַלען פלאָט.

דער ראַדאָגאָשטשער קאָמיטעט האָט פערקויפט צעטלען אויף אַ סומע פון 50 טויזענד זל. פון דער סומע איז אַרויסגעגאַנגען 10 פּראָצענט אויף שטייערן. די איבריגע סומע האָט בעראַפּען איבערגעשיקט ווערען צום צענטראַל-קאָמיטעט אין וואַרשא.

דער פינאַנץ-אַמט צו וועלכען דער קאָמיטעט האָט צוגעשטעלט אַ בעריכט, האָט אָבער איינגעפונען, אַז דער פּרעזעס פון קאָמיטעט האָט פערשווענדעט אַ סומע פון 40 טויזענד זל. אין דעם עניין אַ בעריגעגעבען דער פּראָקוראַטור, וועלכע האָט אונטערגענומען אַנ'אויספאָרשונג אין די שולדיגע וועלען צוגעצויגען ווערען צו פּעראַנטוואָרטליכקייט.

צוטראָטען אויף טויט דורך די אייגענע פערד

(פ) דער 38-יאָהריגער בעל-עגלה איגנאַצי אַפּאַלאַ האָט נעכטען געפיהרט אַ וואָגען קויהלען אויף נאַרוטאָוויטש 7. ביים אַריינפאָהרען אין טויער, האָט אַפּאַלאַ פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און איז אַרונטערגעפאַלען אונטער'ן וואָגען. די פערד, וואָס האָבען זיך אַ הצמזווע געטון, האָבען איהם צוטראָטען מיט די פיס. אין אַ האָפּנונגסלאָזען צושטאַנד האָט איהם פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַ גרויסע שטאָט-באָד

און וועשעריי אויף באַלוט

2) דער מאַגיסטראַט האָט אָפּגעקויפט אויף באַלוט אַ גרויסען פּלאַץ, אויף וועלכען ער הויבט אָן אין פריהלינג צו בויען אַ גרויסען בנין פאַר אַ באָד און אַ גרויסע מאָדערנע וועשעריי לטובת דער אָרימער בעפעלקערונג פון באַלוט, וואָס לעבט זיך אויס אין זעהר שווערע אַנטיסאַניטאַרישע בעדינגונגען.

רינאַ ניקאָוואַ

אָפּגעלייגט אויף מיטוואָך

דער קאָנצערט פון רינאַ ניקאָוואַ, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען היינט אין פילהאַרמאָניע, איז אָפּגעלייגט געוואָרען אויפ'ן קומענדיגען מיטוואָך, דעם 26. ד. ח.

שטיצט דעם „חסד של אמת"

(אויפרוף)

„חסד של אמת ומנחמי אבלים", צייט זיין 30-יעהריגען עקזיסטענץ בעסערט אויס און פערשפּרייט זיין טעטיגקייט ווי: שיקען משמורים צו מתים, ערלעדיגען פאָרמאַליטעטען, נישט צולאָזען צו קיין בזיון המתים א. אז. וו.

אַרויסגעבען שטיצע אָרימע אַלמנות ויתומים, בעת דער שבעה. די צייט האָט אָבער בעוויזען, אַז די שטיצע, וואָס „חסד של אמת" גיט, קען נישט בעפרידיגען אַלע פעלער און איז נישט צוגעפּאַסט צו אַלע, הן מצד הנותן, וואָס קען קיין גרויסע סומעס געבען, סיי מצד הקהל. די פערבליבענע פאַמיליע איז צו בכבוד, זי זאָל נאָר טראַכטען דעריבער. דאָך האָבען מיר פעסטגעשטעלט, אַז די נויט פון דער בכבוד'יגער פאַמיליע איז גרעסער, ווי פון די, וואָס נעהמען גערן שטיצע. כדי צו קענען קומען צו הילף די בכבוד'ע, האָבען מיר געשאַפען אַ קאַסע פאַר געגענזייטיגער פערזיכערונג פאַר אַלע, בין לעניים, בין עשירים פאַר רייכע און אָרימע אָהן אונטערשיד און אויך אַ חסד שעושים עם החיים והמתים צו פערזיכערען די לעבעדיגע פערבליבענע פאַמיליעס מיט אַ סומע פון 10.000 זל., וואָס וועט געוויס פערשאַפען אַ נחת רוח דעם נפטר אין קבר, וועלכער האָט איבערגעלאָזט די פאַמיליע אין אַ קוואַהל.

מיר זענען זיכער, דאָס די לאָדזשער בירגער וועלען זיך הייס אָפּרופען אויף דעם, זיי וועלען פערשטעהען די וויכטיגקייט פון די זאַך, און זיינע לייכטע בעדינגונגען. מיר האָבען געגעבען די מעגליכקייט אויף די אומבעמיטעלטע צו פערזיכערען זיין פאַמיליע, צאָהלענדיג נאָר 5 (פינף) זלאָטיס ביי אַ טויט פאַר ר"ל פון אַ מיטגליד, און דער רייכער, וואָס מיינט, אַז ער דאַרף עס נישט, וועט אויך אונטערשטיצען אונזער אויפגאַבע, דען מי יודיע מה ילד יום. ווער ווייסט, וואָס דער טאָג וועט ברענגען, איבעריגענס, מיט זיינע 5 (פינף) זלאָטיס, וואָס ער צאָהלט איין, העלפט ער טויזענדטער בכבוד'יגע פאַמיליעס פון זיינע פריינד. קרובים און, ווי עס זאָל נישט זיין, ברענגט איהם דאָס געלד אויך נוצען אין ריכטיגען זין פון עשור ורש נפגשו מאיר עיני שניהם ה', אָרים און רייך טוען זיך געגענזייטיג אונטערשטיצען, אויסער דעם, די מאַטעריעלישע נוצען, וואָס זיי האָבען דערפון, טוען זיי ביידע צוזאַמען אונטערשטיצען אַ פאַמיליע מיט אַ היפּשע סומע פון 10.000 זל.

די פערוואַלטונג

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאַניע" נאַרוטאָוויטש 20

יודישער אַרטיסטען-פעראיין אין פוילען — דירעקטאַריאַט פון די פאַריינס-טעאַטערן | בעפולמ. דיר. פאַר לאָדז א. שטאָקפעדער — לייטער: א. בעזמאַן

גאַסטשפּילען **הערמאַן יאַקאָבאָוויטש** און אַננאַ — פון די בערימטע שטעריק. קינסטלער

היינט, דאַנערשטאַג ווערט נישט געשפּילט.

מאָרגען, פרייטאַג דעם 21, שבת דעם 22. זונטאַג דעם 23 נאָוו. 9 אין אָווענד

די לעצטע גאַסטשפּילען פון אַננאַ יאַקאָבאָוויטש

אין דער פרעהליכער אָפּערעטע, וועלכע האָט דעם גרעסטען ערפאָלג

דאָס אימפּאָרטירטע ווייבעל

שבת ד. 22 נאָוועמב. 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג צו ביליגע פרייזען פון 80 גר. אָן

— ווערט געגעבען — גאָלדפאַדען'ס גרויסע היסטאָרישע אָפּערעטע **„שולמית"** די הויפּטראָל „שולמית" — — פיהרט אויס — — אַננאַ יאַקאָבאָוויטש

עס נעמען אַנטייל (לויט א. ב.) פרויען: י. פלוים, ש. פלוים, ס. פאָזנאַנסקאַ, ר. רענינאַ. מענער: מ. אייזענבערג, ה. בראָקאַרזש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש, י. וויינבערג, ד. לוי, מ. מאַקסימאָוו, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. . . דיריגענט ל. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון זאַל פילהאַרמאַניע.

דער קריזיס אויפן וועלט-האָלץ-מאַרק און זיינע סיבות

דער ריגער תּושב, דער בעריהמטער האָלץ־אינדוסטריעלער און פילאַנטראָפּ ליפּמאַן שאַליט, וועלכער וואוינט איצט אין לאָנדאָן, האָט אויף זיין צוריקוועג פון רוסלאַנד זיך אויף איניגע טעג אָפּגעשטעלט אין ריגע, וואו ער האָט געהאַט אַ רעפעראַט אין האָלץ־סוחרים־פערבאַנד וועגען דעם מצב און די פערספּעקטיווען פון דעם וועלט־האָלץ־האַנדעל. בעזונדערס האָט ה׳ שאַליט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער ענטוויקלונג פונ׳ם רוסישען האָלץ־עקספּאָרט קיין ענגלאַנד. די מיינונג פון ה׳ שאַליט אין דער פראַגע זענען זעהר מאסגעבענד און וויכטיג, וויל, ווי בעוואוסט, איז ל. שאַליט איינער פון די איניציאַטאָרען און אָנפיהרער פון „סאָפּטוואוד באַיאינג קאָרפּאָריישען" (ווייס־האָלץ איינקויף־געזעלשאַפט), דעם אַזוי גערופענעם „סינדיקאַט".

קודם־כל שטעלט פעסט דער רעדנער, אַז די סיבות פונ׳ם קריזיס אין דער האָלץ־בראַנזשע דאַרף מען זוכען אין דער נאַטירליכער איבער־פּראָדוקציע, וועלכע האָט זיך בעזונדערס שטאַרק אָנגעהויבען מערקען אין לעצטען יאָהר, צוליב דעם, וואָס רוסלאַנד האָט אָנגעהויבען פּרעטענדירען אויף דער ראָלע, וואָס זי דאַרף שפּילען אויפן וועלט־האָלץ־מאַרק לויט׳ן כמות און איכות פון איהר סחורה. די רוסען האָבען געפאָדערט צו שליסען אַ קאָנטראַקט מיט׳ן סינדיקאַט, אויף צו ליווערען יעדען יאָהר אין ענגלאַנד 850 טויזענד סטאַנדאַרט געזעגטע סחורה. ענגלאַנד קאָן אָבער סך־הכל אימפּאָרטירען נאָר 1 מיליאָן מיט 400 טויזענד סטאַנדאַרט און במילא וואָלט פאַר די אַנדערע לענדער (פינלאַנד, שוועדען, פּוילען אז״וו.) איבערגעבליבען צו עקספּאָרטירען נישט מעהר, ווי 550 טויזענד. דאָס קען שאַפען אַ סכנה פון אַ צו גרויסען אָנבאָט פאַר די לענדער, און דער מאַרק וואָלט געוואָרען דורכדעם וואַקעלדיג. אָבער דער סינדיקאַט האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו סטאַביליזירען דעם מאַרק און די מקחים. צו דעם צוועק האָט געמוזט בעגרעניצט ווערען דער עקספּאָרט פון יעדער פון די אויבענדערמאָנטע מדינות. און קודם־כל — איז נויטיג געווען פעסטצושטעלען די נאָרמע פאַר רוסלאַנד.

די דאָזיגע פאָדערונג איז געווען די מניעה, צוליב וועלכער דער סינדיקאַט איז אין פאַריגען יאָהר נישט געקומען צו קיין הסכם מיט רוסלאַנד. אַ דאַנק דעם סכסוך האָט סאָוועט־רוסלאַנד אָנגעהויבען צו וואַרפען אויפ׳ן מאַרק צו שפּאָט־ביליגע מקחים איהרע אומגעהויער־גרויסע רעזערווען, און דורכדעם האָבען די ענגלישע אימפּאָרטערן, וועלכע האָבען געהאַט צוגעגרייט אַ סך סחורה, געליטען גרויסע היזקות. כאָטש ענגלאַנד האָט פאָראויסגעזעהן דעם דאָזיגען צושטאַנד. איז זי אָבער בעוואוסטזיניג אַריין אין דעם קאַמף, און גענומען אויף זיך די ריזיקע, ווייל פריהער אָדער שפּעטער האָט דאָך געמוזט אויפגעקלערט ווערען די פראַגע וועגען דעם מאַקסימום רוסישע סחורה. וואָס מ׳וויל אַריינלאָזען קיין ענגלאַנד. פאַר דער צייט האָט רוסלאַנד געזוכט אָפּנעהמערס צווישען די אימפּאָרטערן, וועלכע געהערען נישט צום סינדיקאַט, און האָט זיי אין דעם סעזאָן פערקויפט בערך 260 טויזענד סטאַנדאַרט מיט 30 שילינג ביליגער אַ סטאַנדאַרט ווי יענער פּרייז, וואָס דער סינדיקאַט איז לכתחילה גרייט געווען צו צאָהלען. ביי 200 טויזענד סטאַנדאַרט רוסישע געהילץ ליגען נאָך פונדעסטוועגען עד־היום נישט פערקויפט אין די ענגלישע דאָקען. אַזוי אַרום האָבען די ענגלישע אימפּאָרטערן בעוויזען, אַז זיי זענען קאָנסעקווענט, און דאָס רוב פון זיי האָט נישט געקויפט ביי די רוסען און האָט בעסער בעשלאָסען צו פערברויכען זייערע אייגענע 9 חדשים צייט.

די דאָזיגע מלחמה צווישען רוסלאַנד און די ענגלישע אימפּאָרטערן האָט דערפיהרט ביז צום איצטיגען מצב אויפ׳ן האָלץ־מאַרק. אין רעזולטאַט פון דעם קאַמף איז דערגרייכט געוואָרען אַ שלום אין דער פאָרם פון אַן־אָפּמאַך, לויט וועלכען דער סינדיקאַט איז זיך מתחייב אָפּצונעהמען פון רוסלאַנד אין דעם קומענדיגען סעזאָן לכל הפחות 550 טויזענד סטאַנדאַרט און מאַקסימום — 650 טויזענד סטאַנדאַרט צום מקח פון 10 פונט 10 שילינג פאַר ווייסהאָלץ און 11 פונט 10 שילינג פאַר סאָסנע — באַזיס 7 צאָל.

די מקחים האָט דער סינדיקאַט געצאָהלט ביי דער קניה. עס פערשטעהט זיך אָבער, אַז ביים פערקויף וועט ער זעהן צו דערגרייכען העכערע פּרייזען. די עקספּאָרטערען פון די באַלטישע מדינות דאַרפען זיך אָבער נישט מאַכען קיין אילוזיעס בנוגע אַן־ערנסטער פּרייז־העכערונג, אָבער לעטלאַנד, אויסנוצענדיג ד יגינסטיגע לאַגע פון איהרע פּאָרטען (דורך וועלכע ס׳איז מעגליך רעגעלמעסיג אריבערצושיקען קיין ענגלאַנד אַפילו דעם קלענסטען קוואַנטום) קאָן זיך רעכענען מיט דער מעגליכקייט צו בעקומען די זעלביגע מקחים, ווי די, וואָס דער סינדיקאַט האָט געצאָהלט רוסלאַנד.

בכלל מיינט ה׳ שאַליט, איז פאַלש די אַלגעמיין־פערשפּרייטע מיינונג וועגען דעם, אַז עס עקזיסטירט אַ רוסישע „דעמפּינג" אין דער האָלץ־בראַנזשע. ס׳וואָלט געווען נישט יושרדיג דאָס צו בעהויפּטען. מען מוז דאָך סוף־כל־סוף זיך רעכענען מיט דעם פאַקט, אַז דאָס גרויסע רוסלאַנד, וועלכע האָט די גרעסטע צאָהל און דאָס בעסטע קוואַליטעט געהילץ. איז דאָך בערעכטיגט צו פערנעהמען אַ חשוב׳ערען אָרט אויף דעם וועלט־האָלץ־מאַרק. ווי מיר זענען דאָס געוואוינט געווען צו זעהן אין די לעצטע יאָהרען נאָך דער מלחמה.

ה׳ שאַליט טיילט מיט, אַז דער סינדיקאַט שטעהט אויך אין פערהאַנדלונגען מיט שוועדען און פינלאַנד בנוגע פערקלענערען דעם אַרויספיהר פון געזעגטע סחורה פון די דערמאָהנטע לענדער. מ׳קאָן האָפען, אַז עס וועט געלינגען צו קומען צו אַ הסכם ווען דאָס וועט זיך איינגעבען, מען קען זיך רעכענען מיט אַ העכערונג פון 10 שילינג ביז מאַקסימום 1 פונט פאַר אַ סטאַנדאַרט.

ווייטער זאָגט דער לעקטאָר, אַז די רוסען האָבען פאַר דער לעצטער צייט אויסגעבויט עטליכע קאָלאָסאַלע זעג־מיהלען און נישט געזשאַלעוועט קיין שום מיטלען און קאָסטען, כדי זיי אַוועקצושטעלען אויף דער הויך פון דער מאָדערנער טעכניק.

וואַרפט אוועק ס׳ווייב און האָט חתונה מיט דער דינסט, ווייל זי בעקומט 15 טויזענט דאָלאַר ירושה

ווילנע. אויף מיצקעוויטש גאַס וואוינט די יודישע משפחה ר—י.

ביי דער דאָזיגער משפחה, וועלכע בעשטעהט פון אַ פאָר פאָלק מיט צוויי קינדער האָט זיך לעצטענס אָפּגעשפּילט פאָלגענדע אומגלויבליכע געשיכטע.

ביי דער משפחה איז שוין פון ערשטען טאָג נאָך זייער חתונה אָנגעשטעלט געווען דאָס יודישע דינסט־מיידעל מלכה קאָרעצקא.

דאָס דינסט־מיידעל קאָרעצקא איז אָנגעקומען צו זיי אין שטוב אַלס 17 יאָהריגע יתומה און די באַלעבאָסטע איז פון איהר געווען שטאַרק צופרידען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט קאָרעצקא בעקומען אַ בריף פון אַמעריקע פון איהרען אַ בעקאַנטען, אַז אין טשיקאַגאָ איז געשטאָרבען איהרער אַ פעטער אָן קינדער, וועלכער האָט איבערגעלאָזט אַ ירושה פון 15 טויזענד דאָלאַר.

מען קען זיך פאָרשטעלען די שמחה פון דער עלענדער יודישער דינסט־מיידעל, ווען זי האָט זיך דערוואוסט, אַז זי איז מיטאַמאָל רייכער געוואָרען פון איהרע באַלעבאַטים.

מיט׳ן פלוצימען מזל פון זיין דינסט האָט זיך פעראינטערעסירט ר—י, וועלכער האָט צוגעזאָגט איר אויסצוהעלפען מיט געלד אז״וו. בכדי אַרויסצובעקומען די ירושה.

מיט צוויי וואָכען צוריק זענען די בעמיהונגען געקרוינט געוואָרען מיט דערפאָלגט און אַז די 15 טויזענד דאָלאַר געפינען זיך שוין אין רשות פון אַמעריקאַנער קאָנסול אין וואַרשע.

בעקומענדיג די פרעהליכע בשורה איז דער באַלעבאָס אַרויסגעפאָהרען מיט זיין געוועזענע דינסט מיידעל קיין וואַרשע וואו זיי האָבען טאַקע בעקומען דאָס געלד.

ס׳איז אַריבער אַ וואָך נאָך אַ וואָך. פרוי ר. האָלט אין איין וואַרטען אויפ׳ן מאַן און קיין ידיעה פון איהם בעקומט זיך נישט.

די פרוי האָט שוין גערעכענט, אַז מיט איהם האָט פּאַסירט אַן־אומגליקס־פאַל און האָט זיך געקליבען אַרויספאָהרען קיין וואַרשע דאַ אָבער בעקומט זי פלוצלונג אַ בריף פון איהר מאַן אין וועלכען ער שרייבט איהר פאָלגענדעס:

געפינענדיג זיך אַ לענגערע צייט מיט זייער געוועזענער דינסט־מיידעל, וועלכע איז איצט געוואָרען אַ רייכע דאַמע, האָט ער זיך פערליבט אין איהר און האָט בעשלאָסען מיט איהר חתונה צו האָבען. פערשטעהט זיך אָבער, אַז צו דעם צוועק דאַרף ער פון איהר האָבען אַ גט. ער איז דעריבער גרייט צו געבען צוו ייטויזענד דאָלאַר זי זאָל איהם געבען אַ גט בכדי ער זאָל קענען חתונה האָבען מיט איהר.

בעקומענדיג דעם בריף איז די פרוי גלייך אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשע צו איהר מאַן.

נעכטען האָבען דער פרויס קרובים בעקומען אַ ידיעה, אַז די פרוי האָט בעת־מעשה געפּרובט ביי איהר מאַן אין האָטעל־צימער בעגעהן זעלבסטמאָרד, דער מאַן האָט אָבער בעצייטענס בעוויזען אַרויסצורייסען פון איהר דאָס פלעשעלע עסיג־עסענץ.

דערנאָך אָבער האָט דער מאַן זיך דורכגערעדט מיט איהר און זי האָט בעשלאָסען צו געבען איהר מאַן אַ גט, בתנאי אָבער, אַז זי וועט בעקומען דריי טויזענד דאָלאַר מזומנים.

ד יטעג קומט טאַקע פאָר דער גט. און אין אַ קורצער צייט אַרום וועט פאָרקומען די חתונה פון ווילנער סוחר מיט זיין געוועזענער דינסט־מיידעל, וועלכע איז צוליב אַ ירושה פון אַמעריקע אין איין שעהנעם פריהמאָרגען געוואָרען אַ גבירטע.

עלילת-דם-פּראָצעס אין קאַרפּאַטן-רוסלאַנד ווערט ווייטער געפיהרט

פּראַג. (יט״א) אין בערעהאַוואַ, קאַרפּאַטען־רוסלאַנד, איז בעגייט געוואָרען דער פּראָצעס געגען דעם יודישען הויזירער מאָריץ שטיינבערגער און מאַרקוס ליבערמאַן, וועלכע זענען ווי בעקאַנט אָנגעקלאָגט געוואָרען אונטער דער בעשולדיגונג פון אָפּצאַפּען פון צוויי קריסטליכע קינדער בלוט צו ריטועלע צוועקען.

די פערהאַנדלונגען האָבען זיך דאָס מאָל ווידער פערצויגען אַ גאַנצען טאָג און האָבען נישט געגעבען קיין גענוגענדע בעווייזען צו בעשולדיגען די אָנגעקלאָגטע, אָבער אויך נישט, כדי זיי צו בעפרייען.ביידע קריסטליכע קינדער האָבען זיך אין זייערע ערקלערונגען מעהרערע מאָל סותר געווען, און שוין זאָגאַר געהאַט צוריקגעצויגען זייערע ערשטע בעשולדיגענדע ערקלערונגען, ווען איינע פון די מוטערס האָבען אָבער ווידערהאָלט די ערשטע בעשווערענדע גבוית עדות, האָבען די קינדער ווידער אַמאָל עס בעשטעטיגט.

דער לייטער פון דער שולע, אין וועלכער עס לערנען זיך די קינדער, האָט ערקלערט אַז די וואונדען אויף די אָרעמס פון די קינדער, האָבען געשטאַמט פון פערלעצונגען דורך צובראָכענעם פענסטער־גלאָז, און זענען שוין לאַנג געווען פערהיילט ווען עס איז ענטשטאַנען ד יבבא־מעשה וועגען געצאַפּטען בלוט. די קינדער אַליין האָבען בעת אַ קאָנפראָנטאַציע פאַר׳ן געריכט נישט געקענט דערקענען צווישען צוואַנציג יודען די צוויי אָנגעקלאָגטע, וואָס האָבען עס געזאָלט פון זיי אָפּצאַפּען דאָס בלוט. דער פּראָצעס איז ווידער אַמאָל אָפּגעלעגט געוואָרען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זעלבסט נאָר קוסען אין ביוראָ פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פּיעטריקאַווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ...

בעריהמטער שרייבער מענקען דערקלערט פאַרוואָס ער האָט בעשלאָסען חתונה צו האָבען

דער בעריהמטער אַמעריקאַנער שרייבער, ה. ל. מענקען דער איבריגער אַלטער בחור האָט נאָר פּלוצלינג בעשלאָסען צו טון אַזאַ גרישקייט ווי חתונה האָבען, האָט מען שוין אין די אַמעריקאַנער צייטונגען אָנגעשריבען וועגען דעם אַזוי פיל אַרטיקלען, אַז מען האָט געקענט צונויפשטעלען אַ גאַנץ היפשען בוך, און עס טומלט זיך נאָך אַלץ.

זאָל דאָס זיין דערפאַר, וואָס מענשען זענען נאָך אַלץ פעראינטערעסירט אין דער פראַגע וועגען הייראַט אין זיי ווילען הערען, וואָס אַן־אַנדערער האָט צו זאָגען וועגען דעם?

עס קאָן זיין. ספּעציעל ווען דער אַנדערער האָט זיך נישט ווייניג בעריהמט געמאַכט, וואָס ער האָט שטענדיג חוזק געמאַכט פון הייראַט און געהאַלטען פון דעם כלל, אַז די גליקליכסטע מענשען אין דער וועלט זענען די, וואָס האָבען נישט חתונה.

ווען עס איז בעקאַנט געוואָרען דאָס נייעס, אַז ה. ל. מענקען האָט חתונה, האָט מענקען אַליין וועגען דעם קיין סך נישט גערעדט. אָבער די צייטונגען האָבען איהם נישט צורוה געלאָזען; זיי האָבען אַלץ געוואָלט, אַז ער זאָל ריידען, אָדער שרייבען וועגען דעם. און ענדליך האָט די „ניו־יאָרק וואָירלד" געעפענט מענקענען דאָס מויל און איהם געמאַכט צו רעדען וועגען דעם, וואָס ער דענקט וועגען אַ „גוטען מאַן" און וועגען אַ „גליקליכער הייראַט".

דער שרייבער ה. ל. מענקען איז איינער פון יענע, וואָס עסט אַלץ, וואָס מען גיט זיי, און דעריבער איז ער נישט איינגעזעצען אויסען וועג ווען ער זאָגט, אַז ער וועט זיין אַ גוטער מאַן.

דער צווייטער שטריך פון אַ גוטען מאַן איז פּינקטליכקייט. אַ מאַן דאַרף זעהען, אַז דאָס ווייב זאָל קיינמאָל נישט וואַרטען אויף איהם. די פּינקטליכקייט דאַרף זיין אַ „זייגערדיגע". ווען עס איז איינגעפיהרט צו עסען — לאָמיר זאָגען — זעקס אַ זייגער פאַרנאַכט, דאַרף דער מאַן קומען אין דער צייט, פּונקט ווי אַ זייגער.

אין מענקען איז אין דעם פּונקט זייער אַ פּינקטליכער מענש. רעדענדיג מיט דעם שרייבער פון דער „וואָירלד" האָט ער געזאָגט, אַז פאַר די אַלע יאָהרען, וואָס ער פאָהרט אַזוי אָפט פון באַלטימאָר קיין ניו־יאָרק און פון ניו־יאָרק קיין באַלטימאָר, איז ער שטענדיג געווען פּינקטליך, זיין שוועסטער, וועלכע פיהרט די באַלעבאַטישקייט אין הויז, האָט אַלע מאָל געוואוסט ווען ער קומט אַהיים יעדען טאָג און ווען עס האָט זיך אַמאָל געמאַכט, אַז ער האָט נישט געקאָנט קומען צו דער בעשטימטער צייט, האָט ער אָפּגעגעבען דורכ׳ן טעלעפאָן, און האָט געזאָגט, אַז מען זאָל אויף איהם נישט וואַרטען מיטן עסען, ווייל ער וועט קומען שפּעטער. און אַלע מאָל האָט ער אָנגעגעבען די פּינקטליכע צייט, ווען ער וועט קומען.

אַזאַ שטריך אין אַ מאַן איז וויכטיג אַ גרויסע מעלה, און מענקען מעג זיין זיכער, אַז נישט איין פרוי וועט דערמיט מקנא זיין זיין ווייב...

עס איז פּשוט אַ שאַד וואָס מענקען האָט נישט חתונה געהאַט פריהער. מיט אַזעלכע מעלות איז ער דאָך ממש געבוירען געוואָרען צו זיין אַ פערהייראַטער מאַן. און מיר האָבען זייער מורא, אַז אַפילו אין די צייטען ווען ער האָט חוזק געמאַכט פון דעם פערהייראַטען לעבען, האָט ער געטרוימט וועגען חתונה האָבען, און ווען ער וואָלט דאַמאָלסט געפונען דעם פּאַסיגען זיווג, וואָלט ער זיכער חתונה געהאַט.

דאָס הייסט, אַז אויב אַפילו ער וועט אַמאָל, חלילה וחס, ווערען בייז אויף איהר, וועט ער זיך נישט פערלירען און ער וועט אַלץ זיין העפליך.

איינע פון די וויכטיגסטע זאַכען אין פערהייראַטען לעבען, לויט מענקענס מיינונג, איז דאָס רעדען איינער מיט׳ן אַנדערען. ער איז זיכער, אַז רעדען איינער מיטן אַנדערען איז דער בעסטער צייט־פערטרייב. ער אַליין האָט ליב צו זיצען שעהן לאַנג און רעדען מיט אַ גוטען פריינד, וועגען אַלץ מעגליכע און אומעגליכע, ער קען טיילען זיינע אַיינ־דרוקען מיט אַ נאָהענטען מענשען. און אויב — זאָגט ער, — וועט ער זיך אויך בעמיהען צו אויסהערען זיין ווייב און ער וועט חתונה האָבען.

און די אַוונדען וועט ער זיצען אין דערהיים און וועט רעדען מיט׳ן ווייב.

ער איז זיכער, אַז ביי איהר וועט דאָס אויך זיין אַ גוטער צייט־פערטרייב, ווייל פּונקט ווי ער האָט זי נישט ליב קיין טעאַטער, און זי איז קיינמאָל נישט נייגעריג צו זעהן אַ פאָרשטעלונג, וואָס זיי זאָלען אַלע לויפען.

און דאַ, רוקט זיך אונז האָט מענקען וויכטיג אַנגערירט זייער אַ וויכטיגען פּונקט. מיר מעגען זיך די העזה צו זאָגען, אַז אַ פרוי, וואָס איז נישט פערקאַכט אין טעאַטער, איז די בעסטע פרוי אין דער וועלט. מיט אַזאַ פרוי קען מען זיך אויס לעבען אַלע יאָהרען אין עושר און אין כבוד און זיך קיינמאָל נישט קריגען.

טעאַטער אַליין איז דווקא זעהר אַ פיינע זאַך. אָבער אַ פרוי, וואָס איז פערקאַכט אין טעאַטער! אַפּגעהיט זאָל מען ווערען! דאָס איז פּשוט אַן־אומגליק.

ערשטענס איז אַזאַ פרוי שטענדיג פערליבט אין זיך, אַז זי וואָלט געקאָנט ווערען אַן־אַקטריסע. ווען זי וואָלט נאָר געקריגען די געלעגענהייט.

צווייטענס איז ביי איהר די פאָרשטעלונג גאָר נישט אַזוי וויכטיג, דער עיקר איז ביי איהר דער אַקטיאָר, וואָס שפּילט דעם ליבהאָבער...

דריטענס געפעלען איהר קיינמאָל נישט די פּלעצער, וואָס איהר קויפט. זענען די פּלעצער אין צענטער, האָט זי טענות פאַרוואָס זיי זענען נישט אין דער זייט, און ווען זיי זענען אין דער זייט, האָט זי טענות פאַרוואָס זיי זענען נישט אין צענטער.

אין פערטענס — עס קאָסט אַ פּאַ אַן־אוצר מיט געלד!

דאָס מיידעל וואָס געהט חתונה האָבען מיט מענקענען, האָט נישט ליב קיין טעאַטער און דאָס אַליין איז שוין אַ ברכה פון גאָט. אַלע מיינע גוטע פריינד זאָלען האָבען אַזעלכע ווייבער. אָדער אויסגעליבטע, וואָס זענען נישט פערקאַכט אין טעאַטער. דאָס אַליין וועט זיי מאַכען גליקליך...

אין אפגרונט

סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן (9

זשאַן האָט זיך אַרומגעקעהרט און האָט דאָרטען דערקענט דעם קינסטלער קאָדעל, וועלכער האָט איהם אויסגעשטרעקט ביידע הענד.

מיט קאָדעל ביים טיש איז געזעסען דע־שאַלעט, וועלכער איז געקומען פון אַ רייזע.

די צוויי ייבעריהמטע מענער אין פראַנקרייך האָבען זיך גאַרנישט געענדערט זינט זשאַן האָט זיי אין דער לעצטער צייט געזעהן, און זשאַן האָט עס געהאַלטען פאַר אַן׳עהרע צו זיצען אין דער געזעלשאַפט פון אָט די מענער.

בעת דער יונגערמאַן האָט זיך געזעצט ביים טיש, האָט קאָדעל אויסגערופען:

— זעהט נאָר, דע־שאַלעט, ווי שעהן דער מענש איז? איך בין אַמאָל אויך געווען אין זיינע יאָהרען און האָב אויך געהאַט אַזעלכע געגרייזעלטע האָר. אַ יוגענד! יוגענד!

— איך שפּיל נאָך אַלץ אויף דער זעלביגער סטרונע! — האָט דע־שאַלעט בעמערקט.

— מיין ליבער פריינד, איך האָב נישט וואָס צו לאַכען. איך וואָלט אָפּגעגעבען אַלץ, וואָס איך בעזיץ, מיי זגעלד מיינע מעדאַלען און מיין שטעלע אין דער אַקאַדעמיע, פאַר דעם יונגען מאַנס האָר.

קאָדעל האָט זיך פּלוצלינג אומגעדרעהט צום יונגען זשאַן און געפרעגט:

— איהר זייט שוין פטור געוואָרען פון דער סאפא? מען זעהט איהר איצט מעהר נישט!

זשאַן האָט איהם אָנגעקוקט און האָט נישט פערשטאַנען, וואָס ער מיינט.

קאָדעל האָט עס בעמערקט און האָט ווייטער געזאָגט:

— איהר ווייסט דאָך וועמען איך מיין? סאפא... פעני לאַגרענד!

— אַ מיט איהר בין איך שוין לאַנג פערטיג.

ווי אַזוי ער איז געקומען צו אָט דעם ליגען? דאָס איז נאַטירליך, ער האָט זיך פערשעהמט, דאָס זיין געליבטע ווערט גערופען מיט׳ן נאָמען סאפא. און אויך ווייל ער האָט געוואָלט הערען וועגען איהר זאַכען, וואָס זיי וואָלטען איהם נישט דערצעהלט, ווען נישט אָט דער ליגען.

— עָ, סאַפאָ, זי לעבט נאָך? האָט דע־שאַלעט געפרעגט.

— געדענקט איהר נישט, זי איז נאָך לעצטען יאָהר געווען אויף אייער מאַסקען־באַל. שפּעטער מיט עטליכע חדשים האָב איך זי געטראָפען אין אַ פאַרשטאָט ביי אַ פריהשטיק מיט אָט דעם יונגנמאַן. איהר האָט דאַן געקאָנט מיינען, אַז זי איז פרשט געוואָרען אַ כלה.

— ווי אַלט קאָן זי דען זיין?

קאָדעל האָט אַ קוק געטון אויפ׳ן הימעל און האָט בערעכנט:

— ווי אַלט? איך וועל עס אייך באַלד זאָגען! מיט צוואַנציג יאָהר, ווען זי איז געווען מיין מאָדעל איז זי אַלט געווען זיבעצהן יאָהר. אַך דערמאָלט איז זי באמת געווען שעהן. זי איז געווען הויך שלאַנק, מיט אַ שעהנעם מויל, אַ שעהנעם שטערען, די אָרעמס און די אַקסלען אפשר אַ ביסעל צו דין, אָבער דאָס איז געווען ווי אָנגעמאָסטען פאַר דער פייערדיגער סאפא, און איהר קערפּער! אַך, וואָס האָט מען נישט געזעהען אין איהר שעהנעם קערפּער! ער איז געווען פולשטענדיג, ווי אַ גוטע אָנגעשטעלטע פידעל — אַזוי ווי מיין פריינד נאַרגערי האָט זיך אויסגעדריקט.

זשאַן איז געוואָרען בלאַס.

— איז דער דאָזיגער פּאָעט געווען איהר געליבטער?

— גאַרנערי? געוויס, געוויס. איך האָב גענוג דורך איהם געליטען. פיר יאָהר האָב איך זי געהיט ווי אַן׳אויג אין קאָפּ, האָב מיך רואינירט, איך האָב פאַר איהר געהאַלטען מוזיק־לעהרערס, טאַנץ־מייסטערס און פערד, און ווען איך האָב זי אַרומגעשלייפט און אויסגעפוצט ווי אַ רויזען־דימאַנט, ווען איך האָב זי אַרומגערייניגט פון דעם רינשטאָק, אין וועלכען איך האָב זי געפונען, איז געקומען דער פּאָעט און האָט זי צוגענומען פון מיין טיש, ביי וועלכען ער איז געווען אַ ליבער גאַסט.

דער קינסטלער איז אַ ווילע געבליבען שטיל, גלייך ווי ער וואָלט זיך אָנגענומען מיט אָטעם. נאָכדעם האָט ער ווידער אָנגעהויבען צו דערצעהלען:

— אָבער דעם פּאָעטס שענדליכע אויפפיהרונג האָט איהם נישט געהאָלפען, מעהר ווי דריי יאָהר האָבען זיי נישט געקאָנט לעבען צוזאַמען. דער פּאָעט איז געווען משוגע, שלעכט און גראָב, זיי האָבען זיך געריסען די האָר פון די קעפּ, ווען מען האָט זיי בעזוכט, האָט מען איהר געפונען מיט צושלאָגענע אויגען און איהם מיט אַ צוקראַצטען פּנים. אָבער דאָס שענסטע איז געווען, ווען זיי האָבען זיך געוואָלט שיידען. זי האָט זיך צו איהם צוגעקלעפּט ווי אַ פּיאַווקע. זי האָט אָפּגעשלאָגען זיינע טירען, און זי פלעגט ליגען ביי זיין שוועל, ווי אַ הונט. אָבער דער בייזער פּאָעט איז געבליבען אַזוי האַרט, ווי אַ שטיין און איז געגאַנגען אַזוי ווייט, אַז ער האָט איבערגעגעבען דעם ענין דער פּאָליציי. אַ שעהנער איידעלמאַן, נישט אמת? און צום סוף האָט ער איהר געצאָהלט מיט אַ בוך, וועלכען ער רופט „דאָס בוך פון ליבע“ און האָט אויף איהר אויסגעגאָסען אַ ים מיט פייער, וועלכען די וועלט רופט פּאָעזיע...

(פאָרטזעצונג קומט).

לעמבערגער יודישער פאַבריקאַנט ווערט משוגע, ווייל ער האָט באַנקראָטירט

„וואָס האָב איך געטון?“—וויינט און שרייט, נעבעך, דער אומגליקליכער. —

פון עהרליכען און סאָלידען מסחר אין משוגעים־הויז

אין לעמבערגער יודישען פערטעל האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרק דערשיטערנדען איינדרוק דאָס גרויסע אומגליק, וואָס עס האָט געטראָפען דעם אָנגעזעהענעם און עהרליכען פאַבריקאַנט ה׳ ש. אויף קאַטאַלאַרסקאַ־גאַס 1. דער קריזיס האָט איהם אויך פאַר זיך אויסגעקליבען אַלס קרבן. ער האָט דעם דאָזיגען סאָלידען סוחר אַזוי ווייט רואינירט און צוזאַמענגעבראָכען ביז ער איז נעביך פאַר גרויס צרות משוגע געוואָרען. די מעשה איז אַזאַ:

אויף קאַטאַלאַרסקאַ 1, האָט דער דערמאַנטער ש. געהאַט זיין אַ פּאַר יאָהרען אַ צוקערלעך־פאַבריק. דעם יאָר איז פּליימו נישט שלעכט געגאַנגען. דאָס געשעפט האָט נישקשהדיג פּראָספּערירט. פּרנסה איז תמיד געווען ברחבה און ש. האָט אפילו נישט געוואַלעוועט, אַז פון זיינע פערדינסטען זאָלען אויך אַנדערע נהנה זיין. ער פלעגט געבען צדקה, האָט ער זיך געלאָזט קאָסטען, געגעבען געלד אָרימע לייט אז״וו.

ש. האָט נאָך איין מעלה געהאַט, וואָס ער איז געווען זעהר אַ סאָלידער אָנגעזעהענער און [illegible] שטענדיגער סוחר. קרעדיט האָט איהם קיינמאָל נישט געפעהלט. אפשר איז דאָס טאַקע געווען זיין אומגליק, וואָס צוליב דעם איז ער אַזוי פערגאַלאָפּירט געוואָרען.

געהאַלטען האָט מען איהם אין די סוחרישע קרייזען פאַר אַ בטוח, פאַר אַ זיכערען סוחר און אפילו פאַר אַ עושר.

וואָס האָט אָבער דער קריזיס אַלץ נישט אויפגעטון? צווישען די הונדערטער טויזענטער צוגרונד געגאַנגענע ווערען אין פּוילען, האָט אויך נישט געפעהלט ש.

מיט אַ צייט צוריק, ווען עס האָט אָנגעהויבען שלעכט צו ווערען, די געשעפטען האָבען אָנגעהויבען געהען באַרג אַראָפּ, האָט אויך ש. דערפיהלט, אַז עפּיס ווערט ביי איהם אויך נישט אין אָרדנונג. די געשעפטען ווערען אַלץ שלעכטער און שלעכטער.

ש׳ס אַנשטענדיגקייט האָט איהם אָבער צוריקגעהאַלטען פון עפּעס צו פּעראַטען. ער האָט שווער געקעמפט מיט דער מיינונג, אַז אפשר וועט איהם דאָך געלונגען פון קריזיס גאַנץ ווי אַרויסצוקומען, אפשר וועט איהם מעגליך זיין, זיין נאָמען נישט צו פערפלעקען מיט באַנקראָטען און נישט צוצונעהמען ביי פרעמדע מענשען זייער געלד. פאַרוואָס ער האָט אַזוי שטאַרק מורא געהאַט.

לײדער איז דאָס שוין נישט געלונגען. זיין קאַמף האָט זיך איהם נישט אָנגעגעבען, און אַ שעהנעם פריהמאָרגען איז ש. צוזאַמענגעקנייטשט געוואָרען און ער האָט זיך גענומען ערקלערען באַנקראָט.

איצט האָט זיך ערשט אָנגעהויבען די אמתדיגע טראַגעדיע פון דאָזיגען עהרליכען סוחר. ער האָט פשוט נישט געקאָנט איבערטראָגען די יסורים צוליב זיין באַנקראָט. ער האָט זיך נישט געקאָנט פעראייניגען מיט דעם געדאַנק, אַז ער זאָל האָבען צוגענומען ביי מענשען געלד און נישט צוריקגעגעבען, אַז מענשען זאָלען אויף איהם ווייגען. דאָס ער האָט זיי פעראומגליקט אַז צוליב איהם האָבען אפשר מענשען אויף קיין שטיקעל ברויט נישט.

ש. האָט זיך גענומען די גאַנצע מעשה צום האַרץ. ער האָט אָנגעהויבען אַרומצוגעהן אַ פערמרה־שחורה׳טער צו קיינעם קיין וואָרט נישט גערעדט און נאָר געטראַכט, ווען די פאַמיליע האָט געזעהען, אַז מיט ש.׳ען איז נישט גוט, יעדע טאָג ווערט איהם ערגער האָט מען אָנגעהויבען צו האַלטען אַ עצה, וואָס צו טון, מען האָט אלוא בעשלאָסען ש.׳ען אַריינצוגעבען אין נערווען אָפּטיילונג אויף דער לעמבערגער קליניק כדי איהם צו קורירען.

אַנשטאָט אָבער ש.׳ען זאָל אָנהויבען בעסער צו ווערען איז איהם וואָס אַמאָל ערגער געוואָרען און עס איהם אַזוי ווייט שלעכט געוואָרען, אַז ש. האָט אָנגעהויבען אַרויסצווייזען סמנים פון משוגעת.

ש׳ס שגעון בעשטעהט דעריין, וואָס ער שרייט און וויינט און האָט נעביך איין טענה: „וואָס האָב איך געטון?“ מען האָט דעם אומגליקליכען איבערגעפיהרט אין משוגעים־הויז אין קולפּאַרקאָוו.

—=III—

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָווענד

ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

נאָך דער חתונה

(ערצעהלונג)

פון יצחק בלום

יעדען אָוונט, באַלד ווי ראַלף, אַ צוואַנציג־יאָהריגער יונגערמאַנטשיק, פלעגט נאָר אָוועקלייגען דעם לעפעל פון האַנד דערענדיגענדיג דעם מיטאָג, פלעגט ער אַ כאַפּ־טון דאָס רעקעל, עס שנעל אָנטון און זיך לאָזען אין וועג אַריין.

ביי טאַטע־מאַמע איז זייער זוהנס „לויפען“ קיין גייעס נישט געווען. זיי האָבען געוואוסט, אַז דאָס לויפט ער צו זיין מיידעל, אָדער ווי ער רופט זי: „זיסע האַרץ“, נו, מילא, זאָל ער זי רופען ווי ער וויל. זאָל זיין זיסע, זאָל זיין ביטערע, וואָס געהט עס זיי אָן, אַז דער שידוך געפעלט זיי סיי ווי־סיי נישט. ס׳מיידעל אַליין, ווי זי הייסט דאָרטען, פלאָרענס, וואָלט זיי שוין אפשר געפעלען, כאָטש ס׳איז אויך אַ טריפה׳נער ביין; הויבט נישט אָן צו וויסען, וואָס יודישקייט איז. אָבער זי, די מוטער וואָלט שוין, ווי עס איז געמאַכט פון איהר אַ יודישע טאָכטער. אמת, ס׳וואָלט איהר אַביסעל שווער געווען, ווייל יענע פערשטעהט אפילו נישט קיין יודיש, אָבער זי וואָלט זיך שוין אַן׳עצה געגעבען, זי וואָלט מיט איהר מיט איהר שנור, הייסט עס, זיך אויפגערעדט, איהר אָנגעוויזען וואָס זי מעג און וואָס זי מעג נישט טון. אפשר וואָלט זי איהר יאָ, אָדער נישט געפאָלגט, זי וואָלט געטון איהרס.

שלעכט איז נאָר מיט איהרע עלטערען. זיי זענען דאָך אמת׳ע גוים, שבת, איז ביי זיי קיין שבת נישט, און יום־טוב איז ביי זיי קיין יום־טוב נישט און מען עסט דאָרט, ווי זי האָט געהערט, טרפות. דאָס איז דאָך הימעל־שרייענד. ווי קומען יענע טריפה׳נע ביינער צו זיין זייערע מחותנים! וואָס האָט דאָס זוהנדעל זייערס געוואָלט פון זיי!

די גאַנצע צייט וואָס זיי זענען אין אַמעריקע פיהרען זיי זיך ווי אין דער אַלטער היים, ס׳הייסט ווי יודען. ס׳איז ביי זיי אַן׳אמת יודיש הויז, מיט שבת און יום־טוב, מיט אַלע יודישע מנהגים. אפילו מיט די פרומע יודישע נגונים ביים טיש. שבתים און יום־טובים איז ביי זיי פערמאַכט דאָס געשעפט. און גאָט צו דאַנקען! דער אויבערשטער האָט זיי שטענדיג געהאָלפען. זיי מאַכען מיט גאָט׳ס הילף אַ לעבען.

קומט אַ שבת, אַ יום־טוב, איז צו זייער שמחה קיין שיעור נישטאָ. די קינדער זעצען זיך אַלע אויס ביים טיש, גוטע קינדער האָבען זיי, אַלע אַזעלכע וואוילע, שטילע. זיי האָבען שטענדיג זיך בעמיהט די קינדער צו ערציהען אין יודישען גייסט. רעדען אַלע יודיש, אַז עס איז אַ תענוג צו הערען. אפילו דאַוונען קענען זיי.

נאָר דער איינער ראַלף, איז געוואָרען אַן׳איבערגעקעהרטער. זייט ער האָט זי דערקענט, פלאָרענס׳ען הייסט עס, איז ביי איהם נישטאָ קיין טאַטע, קיין מאַמע, קיין שוועסטער, קיין ברידער, עסט ער נאָר אָפּ, איז ער שוין נישט קיין היימישער. געכאַפּט דאָס רעקעל און גלייך אַנטלאָפען צו איהר.

מילא, אין מיטען וואָך וואָלטען זיי איהם שוין מוחל געווען. אָבער שבת, יום־טוב! ס׳האַרץ ווערט זיי שיער צוריסען קוקענדיג ווי אין אַ פרייטאָג אָדער יום־טוב ביינאַכט, ווען יודען נעמען זיך צייט ביים עסען און געניסען פון די מאכלים, זיצט ער און שלינגט, שלינגט די ביסענס, ווי להבדיל אַ גוי. ווי ס׳וואָלט געווען אַן׳אומגליק ווען ער וועט קומען צו זיין „מיצאָצע“ אַ האַלבע שעה שפּעטער.

אָבער קיינמאָל האָט זיי נאָך נישט אַזוי געפּלאַצט דאָס האַרץ, ווי פאַר אַ יאָהרען, אין דער כל־נדרי נאַכט. ווען זיי זענען אַוועק אין שוהל האָבען זיי זיך נישט אַנדערש פאָרגעשטעלט, אַז ער וועט קומען צו זיי אין שוהל אַריין לאָזט זיך גאָר אויס, אַז נישט נאָר איז ער נישט געקומען אין שוהל צו כל נדרי, נאָר ער איז גאָר אַוועק מיט זיין שאַץ אין אַ קינאָ. (זיי האָבען עס אויסגעפונען פון די צוויי האַלבע בילעטען, וואָס זיי האָבען געפונען ביי איהם אין קעשענע). ס׳איז דאַמאָלט ביי זיי געווען אַן׳אמת׳ער צווייטער כל נדרי. ס׳האָט נישט געפעהלט קיין טרעהרען און קיין געוויינען, סיי פון פאָטער, סיי פון דער מוטער. דער פאָטער האָט זיך אפילו געכאַפּט צו איהם שלאָגען, איהם אָנגערופען פושע ישראל! נאָר געה שריי, וויין, און טענה זיך אויס מיט אַ פערליבטען נאַר, אַז ער קען, זאָגט ער, אָהן איהר נישט לעבען אפילו אַ מינוט, אַז דאָ, אין דער היים, זאָגט ער, איז איהם אומעטיג, און דאָרט, מיט איהר, איז איהם פרעהליך און לעבעדיג. ער וואָלט שוין, זאָגט ער, געוואָלט דערלעבען זיי זאָלען שוין חתונה האָבען און שטענדיג־שטענדיג זיין מיט איהר צוזאַמען.

אין וואָס האָבען זיי, די עלטערען, געקענט טון. ס׳איז, ערשטענס, נישט אין דער אַלטער היים, און צווייטענס, קען מען אפילו אין דער היים היינטיגע צייטען נישט צווינגען נישט חתונה צו האָבען מיט די וועלכע די עלטערען ווילען נישט. האָבען זיי פּרובירט רעדען צו איהם מיט גוטען, איבערצייגען איהם, אַז ס׳איז אין יעדען הינזיכט נישט קיין גלייכער שידוך. ענטפערט ער אָבער, אַז ס׳איז ביי איהם נישט קיין שידוך. ס׳איז טענה׳ט ער, ליבע, מיט איין וואָרט, ס׳האָט נישט געהאָלפען, זיי האָבען געמוזט נאָכגעבען ער זאָל חתונה האָבען מיט׳ן מיידעל. זיי האָבען קוים געפּועל׳ט עס זאָל זיין אַ יודישע חתונה.

אַ קורצע צייט איז דאָס „יונגעל“ געווען גליקליך. דאָס גליק זיינס איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס ער האָט זיך כסדר געפונען ביי זיך אין הויז נעבען זיין יונג ווייבעלע. ווען ער איז אַמאָל געקומען צו די עלטערען צו גאַסט, איז ער געזעסען אַן׳אומרוהיגער, אַן׳אונגעדולדיגער, זיך געאיילט צו אַנטלויפען אַהיים.

מיט זיין פרוי צוזאַמען איז ער זעלטען געקומען. זיינע עלטערען זענען פאַר איהר געווען צו פרום.

דערפאַר אָבער איז ער אויך נאָכדעם געגאַנגען זעלטען צו איהרע עלטערען, ער האָט מעהר קיין אינטערעס נישט געהאַט צו זיי צו געהן. זיי זענען פאַר איהם געווען צו „יענקיש“, סיי אין גייסט, סיי אין געפיהל, פריהער, ווען ער איז געקומען צו זייער טאָכטער, האָט ער זיי כמעט נישט בעמערקט. ער האָט איבערהויפּט מעהר ווי איהר, זיין געליבטע, קיינעם און גאָרנישט בעמערקט. איצט, נאָך דער חתונה, זענען זיי פאַר איהם געוואָרען פרעמדע מענשען. די הויז זייערע איז פאַר איהם געוואָרען אַ פרעמדע, ס׳האָט דאָרטען געפעהלט דאָס, צו וואָס ער איז אַלע זיינע יאָהרען געווען צוגעוועהנט ביי זיינע עלטערען: דער יודישער טיש, די יודישע היימישע מאכלים וואָס די מאַמע קאָכט, דעם טאַטענ׳ס יודישע נגונים, די שבת׳דיגע און יום־טוב׳דיגע שטימונגען.

אויך אין זיין אייגענער היים איז עס נישט געווען בעסער. זיין פלאָרענס האָט זיך געפיהרט אויף איהר טאַטע־מאַמע׳ס שטייגער, מיט דעם איינציגען אויסנאַם, וואָס זי האָט נישט געקענט און נישט געוואָלט קאָכען, און זי האָט איהם געשלעפּט אין רעסטאָראַן עסען.

אָנפאַנגס איז עס ביי איהם געווען אַ נייקייט. ער האָט קיינמאָל אין קיין רעסטאָראַן נישט געגעסען, און ס׳איז איהם עפּעס אויסגעקומען זאָנדערבאַר, אָט דער גאַנצער רעסטאָראַן טאַראַראַם, מיט׳ן גערויש, טומעל.

אַ חוץ דעם איז ער נישט געווען צוגעוואוינט צו קיין רעסטאָראַן־עסען און ס׳האָט שנעל אויף איהם אָנגעהויבען צו ווירקען.

די עלטערען האָבען זיך מיט שרעק און פערוואונדערונג בעמערקט, ווי זייער ראַלף הויבט אָן צו קומען צו זיי אָפטער, וואָס דאָס איז פאַר זיי געווען נישט קיין גוטער סימן פון אַ גליקליך פאַמיליען־לעבען.

ער פלעגט קומען און זיך אַוועקזעצען אַ שטילער, אַ שווייגענדיגער און אָפּזיצען שטונדען אין אפילו נישט אַ טראַכט טון פון געהן אַהיים. ווען די מוטער פלעגט איהם דערלאַנגען עפּעס עסען, פלעגט ער זיך צוכאַפּען מיט אַזאַ אַפּעטיט, ווי ער וואָלט שוין לאַנג גאָר נישט געגעסען. מען האָט איהם אָבער גאָר נישט געפרעגט, נישט ווילענדיג איהם געבען צו בעמערקען, אַז זיי פערשטעהען, אַז עפּעס איז נישט גלאַט מיט זיין פאַמיליען־לעבען.

ווען ער פלעגט ענדליך אַוועקגעהען האָבען די עלטערען צווישען זיך גערעדט, געפּרובט טרעפען די סיבה פון זייער קינד׳ס שטילע ליידען. און אַז ער ליידט פון עפּעס און זאָגט נישט אויס איז ביי זיי קיין צווייפעל נישט געווען.

איינמאָל איז ער זיך אַזוי לאַנג פערזעסען ביי די עלטערען אין הויז, אַז די מוטער האָט זיך שוין נישט געקענט איינהאַלטען און צוגעהענדיג צו איהם נאָהענט, ביי איהם, מוטערליך געטריי, אַ פרעג געטון:

— פאַרוואָס, קינד, געהסטו שוין נישט אַהיים? ס׳איז שוין אַזוי שפּעט אין אָוונט, דיין ווייב וועט נישט וויסען, וואָס איבערצוקלערען?

ראַלף האָט אויף איהר שווייגענדיג און פערדריקט אַ קוק־געטון, און אַ כאַפּ־טוענדיג דער מוטער׳ס האַנט, קוים אַרויסגערעדט:

— ס׳איז אומעדיג, מאַמע, עס איז אַזוי אומעדיג ביי מיר אין הויז!...

מעהר האָט ער נישט גערעדט.

——:0:——

ŹRÓDŁO
dodatków krawieckich
5 OGRODOWA 5

עמפפעהלט
צו די ביליגסטע פרייזן זעמטליכע שניידער-צודאטען!
פון די בעסטע סארטען ווי:
אלפאגא — ערמל-פוטער
וויקטאריא — וואלאשאנקע
בעק — טאשען
קלאט — שטייפע לייוונט
בעמערקונג: געדענקט די אדרעס אגראדאווע 5

דער ווינטער דערנעהנטערט זיך
בעזארגט אייך בעצייטענס מיט ווינטער-סחורות און ווייסע סחורות און דעשטען
איז קאנסום-געוועלב
ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור"
54 ראקיטשיבעד 54
צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16
איהר בעקומט אויך דארט צו איבערוועהנליך נידריגע פרייזן ספארט-אנציגער, ארבייטס-אנציגער, דאמען- און הערען-וועש, טיש- און בעט-וועש, וואלענע שטאפען, טריקאטאזשען, שיך, קובען-געשיר, קאלאניאל-ווארען א.א.וו. א.א.וו.
פאר ה"ה מלוכה- און קאמונאל-בעאמטע, וואס זענען מיטגלידער פון קאאפעראטיוון און געזעלשאפטען, ווערט ערטיילט בעקוועהמער קרעדיט.
19123

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.
היינט גרויסע פרעמיערע!
פון דעם גרויסן קלאנג-פילם
„האדזשי מוראט"
Iwan Mozżuchin
אין דער הויפטראלע. — אין דעם אויבינען בילד נעהמט אנטייל
א גרויסער קינסטלער-כאר.
קירצליך: „נחום תבה" קירצליך:
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט אן: פון 8 ביז 9 פריה, פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אװענד.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן פון 2-3 נאכמ. און פון 7½-9 אווענט.

קינא-טעאטער
ZACHETA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג! היינט און פאלג. טעג!
מעכטיג מייסטערווערק, וואס איבערשטייגט אלע ביז איצטיגע פילמען א. ז.
די זינד פון די פאטערס
אין דער הויפטראלע דער גרעסטער טראגיק פון דער וועלט אין זיין נייעסטער קרעאציע, וואס איבערשטייגט דעם „איבריגען מענש"
EMIL JANNINGS
מעכטיגע דראמע, וואס אילוסטרירט דעם גורל פון א דייטשען עמיגראנט אין אמעריקא. „די זינד פון די פאטערס" איז דער פילם, וואס איז אנערקענט געווארען פון דער גאנצער וועלט-פרעסע אלס דער בעסטער פאר אלע צייטען.
פערשטארקטער ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

וועכבעריז קליניק
כירורגישע
„SANATO"
אגראדאווע 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערטיילט אויפנאמע איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.
ב. מאן, 10 פיעטריקאווער 10

Dr. med.
M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילע פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמאלטען פראפעסאר-דאקטאר בראקו רעקומענדירט בעוואוסטען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכקייט

ברוך. אויך פאר הויקערס ליידענדע מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס ספעציעלע אינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 פארמיטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter
בעמערקונג: דאס ערוועהנטע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנעש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן טערויזבערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דעם געעהרטען ה' ד"ר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיבער איבערראשענלאזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און טויט מיין לעבען געפעהר-ליכען ברוך, פאר דעם וויסענשאפטליכען אנלעגען מיר דעם באנדאזש פון זיין סעמאגע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עפנטליך איהם דאדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע.
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

א טיכטיגע פערקויפערין
ווערט געברויכט אין
שיך-געשעפט
פיעטריקאווער 17 ביי אדלערבערג

א שטוב
אדער א פריקענער קעלער
אויף א ווערקשטאט, מעגליך מיט א קאנצעליי אין דער געגענד פון פאמער-סקא ביז צעגעלניאנא ווערט געזוכט אפער-ען צדמינ. פאר „H.W."

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייטן
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 4—7 אווענד.

א געבילדעטער אין פעהיגער מענש זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס ס'זאל נישט זיין פאר 30 זל. א וואך אויך בע-קאנט אין דער קאנטאר-ציע ברענזש, אפערטען אונטער „J. 1930" אין צדמינ. פון דער צייטונג.

Dr.
med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פליגעלס און גלידער איינגנדע פראצעדורעס פון ווערקשטעלונג ארטאפעדישע קאנטאר, קינסטליכע רעכטע ה. א. ז. ו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג פון 9—1 אוו.
בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-53
נעמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אווענד.

Dr. med.
H. Krauskopf
פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען
זגיערזשער 16, טעל. 113-47
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
נעהמט ווידער אן
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערע ווארטע-זאל.

א צימער און קיך
זאפארט איבערצוגעבען
74 ווסכאדניא 74.
וואוינונג 22. 9577

א שדכן
וועלכער פערקעהרט אין בעסערע הייזער, ווערט פון זאפארט געזוכט אפערטען אפציגעבען אין צדמינ. אונטער „P. N."

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151 78
צוריקגעקעהרט
הויט און ווענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אווענד

לעטשניצע זגערזשער 17
טעלעפ. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. 1—2 נאכמ.
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקהייטען 12—2 נאכמ.
ד"ר מ. קאנטאר כירורג 4½—5½, יו"ט 1—2
ד"ר פאפיערני אקושער און פרויען-קראנקה. 11½—1 נאכמ.
ד"ר ראקאווסקי אויערן, נאז- און האלז-קראנקה. 10½—11½, 2—3 און 6—7 נאכמ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-דאקטער 11—12, 4—5 נ"מ
ד"ר ראזשאנער מענער. און הויט קראנקה 1 2 נאכמ
ד"ר וויינבערג אינערל. קראנקה. 1—2, 6—7 נאכמ.
א. גראדזשישקי צאהן-ארצט 3—7 נאכמ
ד"ר סטופעל רענטגען-גאבינעט 12—2, 4—6 נאכמ.
ווענעראלאגישע קאבינעטן טעטיג טעגליך פון 1-2 נ"מ

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med.
B. Robinson
פיעטרקאווער 10, טעל. 131-86
צוריקגעקעהרט

שפארזאמקייט פאר אלע סוחרים
פון דער נאוואמיעסקא געגענד!
צו וואס זאלט איהר שיקען אבצושטעהן שעה'ן לאנג אויף דער פאסט מיט פאקעטען ביז עס ווערט ערלעדיגט. שפארט אייך אייער צייט, געלד און שיקט עס צו מיר וועט עס פאר א גאנץ קליינע פערגיטי-גונג שנעל און ריעל אוועקשיקען.
עקספעדיציע באמבערג
נאוואמיעסקא 4.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.